

T. C. ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Eğitim Önlisans Radyo Programlarının Öğretmen Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi

T. C.
Yükseköğretim Kurulu
Dokümantasyon Merkezi

YÜKSEK LİSANS TEZİ

COŞGÜL YÜKSEL

Danışman: **Doç. Dr. Dursun GÖKDAĞ**

ESKİŞEHİR, 1989

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	IV
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	V
BÖLÜM	
I. GİRİŞ.....	1
Türklerde Öğretmen Eğitiminin Gelişimi...	3
Osmanlılardan Önceki Dönemde Öğretmen	
Kaynakları.....	3
Osmanlı Döneminde Öğretmen Kaynakları..	4
Cumhuriyet Döneminde Öğretmen Kaynakla-	
rı.....	6
Yüksek Öğrenimli Olmayan Öğretmenler İçin	
Tamamlama Programı Projesi.....	9
Eğitim Önlisans Programı (EÖP).....	11
Öğrenci/Öğretmen Özellikleri.....	12
Öğretim Materyalleri.....	14
Yayın Araçları (Radyo-Televizyon).....	14
Akademik Danışmanlık Etkinlikleri.....	16
Öğrenci Destek Hizmetleri.....	17
Öğretimin Değerlendirilmesi.....	18
Radyonun İşlevleri ve Eğitimdeki Yeri....	19
Radyonun Yayın İşlevi.....	19
Radyonun Eğitimdeki Yeri.....	20

Radyo Eğitim İzlemlerinin Hazırlanmasındaki Temel İlkeler.....	22
Amaç.....	24
Sayılıtlar.....	24
Önem.....	25
Sınırlılıklar.....	25
II. YÖNTEM	
Evren ve Örneklem.....	26
Veriler ve Toplanması.....	28
Verilerin Çözümü.....	28
III. BULGULAR VE YORUM	
Denek Grup Özellikleri.....	31
Programların Dinlenme Durumu.....	33
Begenilen ve Begenilmeyen Programlar....	37
Programların Anlatım Dili, Tekniği ve İçeriği.....	40
Programların Dinlenme Biçimi.....	42
Programların Öğrenmeye Olan Katkıları...	45
Programların Anlatım Hızı.....	46
IV. ÖZET, YARGI VE ÖNERİLER.....	48
Özet.....	48
Yargı.....	53
Öneriler.....	54

EKLER.....	55
Egitim Önlisans Programlarını Değerlendirme Anketi.....	56
Etk Çizelgeler.....	65
KAYNAKÇA.....	67

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil	Sayfa
1. Yıllara Göre İlk ve Son Programların Yayın Tarihleri İle Yayın Günleri.....	15
2. Birinci ve İkinci Yılda Yayınlanan Radyo Program Sayıları.....	16
3. Birinci ve İkinci Yılda Yayınlanan Televizyon Program Sayıları.....	16

ÇİZELGELER LİSTESİ

ÇİZELGE	Sayfa
1. ÖRNEKLEME GİREN OKULLARDAKİ ÖĞRETMENLER İLE BUNLARA VERİLEN VE GERİ ALINAN ANKET SAYILARI.....	30
2. DENEK GRUBUN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI.....	31
3. ÖĞRETMENLERİN MEZUN OLDUKLARI OKULLARA GÖRE DAĞILIMI.....	32
4. ANKETE KATILAN ÖĞRETMENLERİN ÖĞRETMENLİK SÜRELERİ.....	32
5. ÖĞRETMENLERİN RADYO ALICISINA SAHİP OLUP OLMADIKLARI.....	33
6. PROGRAMLARIN DİNLENİP DİNLENMEDİĞİ.....	34
7. DİNLENEN PROGRAM SAYISI.....	34
8. RADYO DİNLEYENLERİN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI.	36
9. PROGRAMLARIN DİNLENMEME NEDENLERİ.....	37
10. BEĞENİLEN VE BEĞENİLMEYEN PROGRAMLAR.....	38
11. PROGRAMLARIN BEĞENİLME NEDENLERİ.....	39
12. BEĞENİLMEYEN PROGRAMLARIN BEĞENİLMEME NEDENLERİ.....	39
13. ANKETİM DİLE EN BEĞENİLEN VE BEĞENİLMEYEN PROGRAM.....	40

14. TEKNİĞİ EN ÇOK BEĞENİLEN VE BEĞENİLMEYEN PROGRAM.....	41
15. İÇERİĞİ EN ÇOK BEĞENİLEN VE BEĞENİLMEYEN PROGRAM.....	42
16. ÖĞRETMENLERİN RADYO PROGRAMLARINDAN NASIL YARARLANACAKLARINI BİLİP BİLMEDİKLERİ.....	43
17. ÖĞRETMENLERİN RADYO PROGRAMLARINDAN YARARLANMAYI NEREDEN ÖĞRENDİKLERİ.....	43
18. PROGRAMLARI DİNLEMEYEN ÖNCE İLGİLİ UNİTEYİ OKUYUP OKUMADIKLARI.....	44
19. PROGRAMLARI DİNLEDİKTEN SONRA İLGİLİ UNİTEYİ OKUYUP OKUMADIKLARI.....	44
20. PROGRAMLARIN ÖĞRENMEYE OLAN KATKILARI.....	45
21. PROGRAMLARIN ANLATIM HIZI.....	46

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Gelişmiş ülkeler,geri kalmış ülkeler,kalkınmış ülkeler,kalkınmakta olan ülkeler gibi kavramlarla sık sık karşılaşılmaktadır.Bu gibi kavramlar,"gelişmişliğin derecesini belirleyen nedir?"gibi bir soruyu akla getirmektedir.bunu belirleyen çeşitli ölçütler bulunmasına karşın en yaygın olanı kişi başına düşen milli gelir olarak gösterilmektedir. Ancak,toplumsal,yönetimsel ve siyasal gelişmelerin tümünde olduğu gibi ekonomik gelişmişliğin ön koşulu da eğitimidir. Çünkü F.Harbison'nun da belirttiği gibi;

"Bir ülkenin zenginliği,o ülke halkının doğuştan gelen yeteneklerini etkili bir biçimde kullanmasına ve geliştirmesine bağlıdır.Bu yüzden bir ulusun kalkınması herşeyden önce,insan çabasının bir sonucudur.Doğal kaynakları bulmak ve kullanmak, sermayeyi yatırıma dönüştürmek,teknolojiyi geliştirmek,tüketim malları üretmek ve ticari ilişkileri sürdürmek becerikli insan unsuru gerektirmektedir.Gerçekte;şayet bir ülke,insanlarını geliştirmiyorsa,hiç bir şey kuramaz ve yaşatamaz-ne modern bir siyasal sistem,ne milli birlik duygusu,ne de zengin bir ekonomi"(Kaya,1977,s. 89).

Eğitim sürecinin en önemli ögesi çeşitli çağlarda farklı yapı ve isimler altında da olsa öğretmen olmuştur.Eski çağlarda gençliğin eğitimiyle özel olarak görevlendirilmiş kişiler yoktu.Eğitim,yaşlılar,deneyim sahibi kişilerce

yapılırdı.Zamanla bu görev özel olarak yetiştirilmiş kişilere verildi.Sadece çocuk eğitiminden sorumlu oldu,bu kişiler.

Özellikle bir dönem din adamları bu işi üstlendiler. Ve zamanla öyle bir noktaya gelindi ki ilkel anlamda olduğu gibi,eğitim denince sadece çocuklara bazı becerilerin ve pratik işlerin kazandırılması gelmiyordu,akla.Artık öğretmek bir yöntem sorunu olmuştu.

" Böylece sosyal ve ekonomik hayat geliştikçe insanın geçmiş nesillerin edindikleri bilgileri,gelecek nesillere öğretme ve yaşamak için gereken hünerleri kazandırma ödevi,aile başkanlarından din adamlarına,öğretmenlere,mürebbilere ve devlete intikal etmiştir.Nihayet devlet tarafından ele alınan ve teşkilatlandırılan eğitim sistemleri meydana çıkmıştır"(Koçer,1980,s. VII).

Günümüzde öğretmen salt okul içinde değil,okul dışında da bir seri sorumluluğu omuzlarında taşır.Öğretmenlerin toplumun gelişmesine olan etkilerinden birkaçı sıralandığında bu daha net ortaya çıkar.

Sözelimi;

-Toplumsallaştırma: Öğretmen,varolan toplumsal değerleri yeni kuşaklara aktarmada önemli rol oynar.bu görev özellikle ilkokul öğretmenlerine düşmektedir.

-Davranış değişikliği oluşturma: Eğitimin bir diğer amacı,kişinin yeteneklerini iyi biçimde geliştirmektir.bu nedenle toplumsal değerleri aktarması yanında davranış değişikliği ve yeni davranışlar oluşturmak ister.

-Nitelikli insan gücü ve çeşitli mesleklere eleman yetiştirme.

-Önderler ve aydınlar yetiştirme(Akyüz,1978,s. 3-8).

Öğretmenlerin toplumsal değişmeye olan etkileriyle ilgili maddeleri daha fazla arttırmak olası. Bunlar ekonomi uzmanlarınca verilmiş birkaç örnektir, sadece..

Eğitimin bir yöntem sorunu oluşu ve devletin bir toplumsal kurum olan eğitimi ele alışından bu yana, çağlar boyunca çeşitli yollar denenmiş ve "nasıl bir eğitim?" sorusuna cevaplar bulunmaya çalışılmıştır. Bu yöndeki çabalar bilim ve teknolojideki gelişmelerin yarattığı değişme ve gelişmelere koşturucu olarak; ulusların eğitim gündeminin değişmez konusu olma niteliğini sürdürmektedir. Türkiye'de yeni teknolojilerden yararlanarak öğretmenin niteliğini yükseltme girişimleri 1980'den sonra yoğunluk kazanmış ve somut uygulamalara dönüşmüştür. Bu cümleden olarak 1986 yılında 130 bini aşkın orta öğrenimli ilkokul öğretmenine uzaktan öğrenim yapma olanakları sağlandı.

Bu araştırmada, öğretmenlerin uzaktan öğretiminde kullanılan radyo programlarının değerlendirilmesi sorunu ele alınmıştır. Ancak bu konuya geçmeden önce öğretmen eğitiminin gelişimi ve radyonun eğitimdeki rolü üzerinde durulacaktır.

Türklerde Öğretmen Eğitiminin Gelişimi

Bu başlık altında, Osmanlılardan önceki dönem, Osmanlılar dönemi ve Cumhuriyet dönemlerindeki öğretmen kaynaklarına ve öğretmen eğitimine ilişkin bilgiler verilmiştir.

Osmanlılardan Önceki Dönemde Öğretmen Kaynakları

Türklerde bugünkü anlamda düzenli bilgiler veren okul-

lar yoktu.Çocukların eğitimi ailelerin üzerindeydi.Günlük yaşam için gerekli bilgi ve becerileri,baba oğluna,anne kızına kazandırırardı.Klanın dil,din,töre,şarkı ve masallarını öğretmek de yaşlıların göreviydi(binbaşıoğlu,1982,s.2).

Selçuklular döneminde,medrese sistemi hakimdi.Medreselerde günlük yaşamın gerektirdiği bilgilere de yer veriliyordu.Ancak,dünyevi ihtiyaçları ön plana alan insan yetiştirme amacı güdülmemiştir.Sistemin ilk basamağını teşkil eden Sıbyan Okullarının öğretmenleri birer din adamı,müderrisleri ise,derecelerine göre,din bilgini veya devrin matematik ve mantığına az çok aşina olan din adamlarıdır(Koçer, 1970,s.5).

Bu çağda mesleki ve teknik eğitim ise loncalarda verilmekteydi.Usta yanına verilen çırakların eğitiminden ustalar ve ahiler birlikte sorumluydular.

Osmanlı Döneminde Öğretmen Kaynakları

XVII.Yüzyıl sonuna kadar Osmanlı eğitim sisteminde görülen kurumlar,Sıbyan Okulları,Medreseler,Enderun Mektebi ve Acemi Oğlan Mektepleri olmuştur.

Bugünkü ilkokullara özdeş olan Sıbyan Okulları,Cumhuriyet devrine kadar varlıklarını sürdürmüşlerdir.Fatih Sultan Mehmet medrese teşkilatını kurarken,Sıbyan Okullarında öğretmenlik yapacak olanlar için,ayrı dersler koydurmuştur.Daha sonraları buralarda öğretmen olabilmek için,manallenin camiinin imamı veya müezzini olmak yeterli görülmüştür(Koçer, 1970,s.7).

Bugünkü üniversitelerin karşılığı olan medreselerin ilki, İznik alındıktan sonra, oradaki kiliselerin birinde 1331 yılında açılmıştır. Medreselerin öğretim kadrosu yurt- içi ve yurtdışında bulunan devrin büyük bilginlerinden oluşuyordu (Koçer, 1970, s.14).

Enderun Okulu, 1455 yılında, yönetici ve devlet adamı yetiştirmek amacıyla kurulmuştur. Bu kurumun öğrencileri dev- şirme çocuklardı.

Tanzimat Devri'ne kadar Osmanlı Devleti'nin öğretmen ihtiyacı, medreselerden karşılandı. Fakat 1845'de başlayan e- gitim reformları çerçevesinde rüşdiyeler çoğaltılmaya baş- lanınca, bu okulların öğretmen ihtiyacını karşılamak için 16 Mart 1848'de ilk öğretmen okulu kuruldu (Akyüz, 1978, s.37).

Adı, "darülmualimin" olan ilk öğretmen okulundan . sonra 1868'de Darülmualimin-Sıbyan açıldı.

1869 Nizamnamesiyle kız muallim mekteplerinin açıl- ması ve sıbyan ve rüşdiye olarak iki şubeye ayrılması ke- sinleşti. 1870'de de ilk "Darülmualimat" açıldı.

1869 Nizamnamesinde yer alan bir diğer konuda, çeşit- li kademelerdeki okullara öğretmen sağlamak üzere İstanbul'da rüşdiye, idadiye ve sultaniye bölümlerinden meydana gele- cek büyük bir Darülmualimin kurulmasıdır. Bu okullardan me- zun olan öğrenciler, mezun oldukları bölümün taşıdığı isimle ilgili okullara öğretmen olacaklardı.

"Tanzimat Devri sonunda bütün imparatorlukta 4'ü İstanbul ve 3'ü taşra olmak üzere 7 Darülmuallimin'de 62'si kız,313 öğrenci okuyordu"(Bilim,1984,s.76).

İstiklal savaşının başladığı 1919 yılına kadar Türk eğitim sistemi,ileri milletlerdeki sistemlerin bütün temel niteliklerine kavuşturulmuştur.Devlet,bütün vatandaşlarına, en azından ilköğretim verebilmek için sorumlulugunu kabul etmişti.İlk,orta ve üniversite düzeyinde işleyen bir okul şebekesi yaratılmış,bir Eğitim Bakanlığı kurularak,millî eğitim sistemini koordine etmekte tecrübeli hale getirilmiştir (Kaya,1977,s.81).

Cumhuriyet Döneminde Öğretmen Kaynakları

Cumhuriyet döneminde öğretmen ihtiyacı,dört yıllık ilk kısmı(ortaokul),iki yıllık ikinci kısmı(lise)ve üç yıllık yüksek kısmı olan öğretmen okullarında yapılmaktaydı.İlkokul öğretmeni olmak için ilkokulla birlikte 12 yıl,ortaöğretim öğretmeni olmak için 15 yıl öğrenim yapmak gerekiyordu.

Cumhuriyetin ilk yıllarında(1923-1925) 45 bin kadar köyden sadece 4000 tanesi okula ve öğretmene sahip bulunuyordu.Kırsal bölgelerde okullaşma oranını arttırmak için daha fazla okul yapmak ve daha fazla öğretmen yetiştirmek için pratik yollar araştırılmaya başlandı.bulunan yeni yol Köy muallim mektepleri idi(Kaya,1977,s.184).

22 Mart 1926 tarihinde parasız-yatılı köy öğretmen okulları kuruldu.Bu okullar ilkokul mezunu köy ve şehir çocuklarını giriş sınavı ile kabul edecek ve üç yıl süre ile eği-

tecekti.Ancak, başarılı olamamış ve 1933 yılında kapatılmıştır.

Köy eğitiminde ilk yetiştirilenler eğitimciler oldu. Eğitimciler askerliğini çavuş olarak yapmış köylülerden seçilmekteydi.Bunlar okuma-yazma öğretebilecek ve tarımdaki yeni yöntemleri köye götürebilecek nitelikte yetiştirilmekteydi.Eğitmenli köy okulları,ilkokulun üçüncü sınıfına kadar öğretim yapmaktaydı.1935'ten 1947'ye kadar 8675 eğitimci yetiştirildi ve 7090 köyde eğitimci köy okulu açıldı (Tonguç,1969,s.224).

Köyü,köy kökenli önderlerin öncülüğüyle kalkındırma-ya yönelik köy enstitüleri,17 Nisan 1940 tarihinde kuruldu.1948 yılına kadar yurdun çeşitli bölgelerinde 21 köy enstitüsü açılmıştır.1950 yılına kadar köy enstitüsü hareketinden 15.000 kadar köy ve 500.000 kadar köy çocuğu etkilenmiştir(Kaya,1977,s.185-194).

Öğretmenler ilkokuldan sonra beş yıllık bir eğitimle yetiştirildiler.Ayrıca mezunlar,eğitimde,tarımda ve sanatta yenilikleri öğrenmek için yaz aylarında sırasıyla köy enstitülerine çağrılmakta ve hizmet içi eğitimden geçirilmekteydiler.

Üzerinde pek çok tartışmalar yapılan köy enstitüleri 1954 yılında kaldırılmıştır.Felsefesi ve programı değiştirilen enstitüler,bu tarihten sonra ilköğretmen okulları diye anılmaya başlandı.

"Yeni öğretmen yetiştirme sistemi,1848'de kurulan bir darülmuallimin devamı olarak düşünülebilir.

Çünkü,yeni öğretmen yetiştirme felsefe ve programı, sadece genel bilgilere sahip öğretmen,elit devlet memuru yetiştirmeye yönelikti(Kaya,1977,s.195-196).

Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğüne bağlı ilköğretmen okulları 2 tipti; 1- Ortaokul mezunlarını kabul eden üç yıllık ilköğretmen okulları,2- İlkokul mezunlarını kabul eden altı yıllık ilköğretmen okulları.

Ocak 1961'de toplanan Öğretmen Yetiştirme Komitesi raporuna göre on yıl içinde 222 sayılı yasanın istediği niteliklere sahip 92.000 ilkokul öğretmenine ihtiyaç vardır (Ö.Y.K.K.,1961,s.1).

Komite raporuna göre,

"1961'deki ilköğretmen okullarımızın 21 tanesi ilkokula dayalıdır.Bu okullarda 13.000 civarında öğrencimiz okumaktadır.Altı sınıflı olan bu okullarımızın öğrenci sayıları 500-800 arasında değişmektedir"(Ö.Y.K.K.,1961,s.1).

Bu raporda toplam ilköğretmen okulu sayısı 1961 yılı itibarıyla 53 olarak verilmiştir.

1970-71 öğretim yılında,ilköğretmen okullarının süresi ilkokuldan sonra en az yedi yıl ve ortaokuldan sonra en az dört yıla çıkarılmıştır.Sayıları 89'a ulaşan bu okullar,28 tanesi yedi yıllık,61 tanesi dört yıllık olmak üzere,1975-76 öğretim yılına kadar faaliyetlerini sürdürmüşlerdir (Kaya,1981,s.198).

1976 yılında öğretmen yetiştirme görevleri üzerlerinden alınmış ve birer klasik lise haline döndürülmüşlerdir.

1973 tarihinde kabul edilen M.E.T.k ile"...hangi eğitim kademesinde olursa olsun,öğretmen adaylarının yüksek öğ-

renim görmelerinin sağlanması..."zorunlu kılınmıştır.

İlköğretmen okullarının, öğretmen yetiştiren kurum olmalarının bu yasal zorunlulukla sona erdirilmesi iki yıllık eğitim enstitülerini gündeme getirdi. Bakanlık, bu yasal zorunluluğu gerçekleştirmek için 1974 yılında kurma çalışmalarına başladı.

Ancak, daha önceki uygulamalarla ilkokul öğretmenliğine hak kazanan 160 bin ilkokul öğretmenin yüksek öğrenime kavuşturulması gerekiyordu.

Yüksek Öğrenimli Olmayan Öğretmenler İçin Tamamlama Programı Projesi

Çeşitli nedenlerle yüksek öğrenim yapma olanağı bulamamış ve halen çalışmakta olan yaklaşık 160.000 ilkokul öğretmenine "uzaktan öğretim" teknikleri ile yüksek öğrenim sağlamak amacıyla Milli Eğitim Bakanlığınca 1979 yılında bir "Tamamlama Programı Projesi" hazırlanmıştır.

Projenin amacı, bu ilkokul öğretmenlerine;

- Milli Eğitim Temel Yasasının 43 ve 38. maddeleri gereğince yüksek öğrenim olanağı hazırlamak;
- Mesleki yönden gereksinmelerini sağlayarak üstün nitelikler kazandırmak;
- Daha ileri özlük nakları sağlamak,
- Çıkış(menşe) birliği sağlamaktır (MEB. Öğ. Ok. Gen. Md. S. 1-2).

İlk derecelerden başlayarak giderek alt dereceleri de kapsayacak olan "tamamlama programı"na 1979-1980 öğretim yılında kadro dereceleri 1,2,3,4 ve 5 olan yaklaşık 23.000 öğ-

retmenden 14.466'sı kendilerine gönderilecek kitap, öteki basılı gereçler ve çeşitli giderler karşılığı 1500 l.yatırarak kayıt yaptırmışlardır. Kayıtlar 17 Eylül-5 Ekim 1979 günleri arasında yapılmıştır.

Ancak 1979-1980 yılında bu projenin uygulanması durduruldu. 1981-1982 yılında projenin günün koşullarına uygun biçimde yeniden düzenlenerek uygulamaya konulması kararlaştırıldı. Yeni düzenlemeye göre önceden kayıt yaptıran 14.446 öğretmene öncelik tanınacaktı. Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde bulunan 15 Eğitim Enstitüsü tamamlama eğitimi için seçildi (MEB. Öğ. Ok. Gen. Md. s. 2-3).

Bu kitleye uygulanan öğretimin özü şu idi: Öğrenciler verildikleri okul (eğitim enstitüsü) yönetimince gösterilen araç ve kaynakları kullanarak sınava hazırlanacaktı. Derslere devam söz konusu değildi. Öğrenciler bakanlıkça belirlenen tarihlerde sınava gireceklerdi. Bu sınavlar bir öğretim yılındaki tüm derslerden olacaktı. Bir yılda yaz ve güz olmak üzere iki sınav hakları olacaktı. Tamamlama programında başarılı olan öğretmenler yüksek öğrenim diploması ve onun gerektirdiği özlük işlerine kavuşmuşlardır. Bu ilk uygulamadan sonra program yürürlükten kaldırılmıştır.

Bu uygulama sonunda halen görev yapmakta olan üç tip ilkokul öğretmeni oluşmuştur:

- 1- Yükseköğrenimli ilkokul öğretmeni
- 2- İlköğretmen okulu mezunu yüksek öğrenimli ilkokul öğretmenleri

3- İlköğretmen ya da dengi okul mezunu ilkokul öğretmenleri

Tamamlama programının;

Öneminin pek kavranamaması nedeniyle, dereceleri tutmuş dahi olsa bazı öğretmenlerin programa katılmamaları;

Çok kısa süreye sığdırılan programlardan, öğretmenlerin yeterince yararlanamadıkları duygusuna kapılmaları;

Yer değiştiren öğretmenlerin gittikleri yerde konaklama sorunlarıyla karşılaşmaları;

Derslere katılmayan öğretmenlerin direk sınava girme zorunda kalmaları gibi olumsuzlukları vardı.

Böylece sayıları 130 bin olan ilköğretmen ya da dengi okul mezunu öğretmenlerinin eğitimi, çözülmesi gerekli bir sorun olarak kaldı.

Eğitim Önlisans Programı (EOP)

Sözü edilen kitleye yüksek öğrenim kazandırma işinde kitle iletişim araçlarının kullanımı zorunlu hale gelince, Yükseköğretim Kurulu 12 Kasım 1984 tarihli bir yazıyla, Anadolu Üniversitesi'ni görevlendirdi.

Anadolu Üniversitesi'nce 1985 yılının mart ayında hazırlanan "Ortaöğrenimli ilkokul öğretmenlerine uzaktan öğretim yoluyla önlisans kazandırma projesi" ilgili kurumlara sunuldu.

Bu projenin hazırlanması aşamasında oluşturulan proje grubu ilköğretmen okulları, sınıf öğretmeni yetiştiren eğitim enstitüleri, eğitim yüksekokullarının programlarını inceleye-

rek işe başladı.Ardından sözkonusu öğretmen grubunun temsilcilerinin de katıldığı paneller düzenleyerek programın amacı belirlendi.Daha sonra amaçlara dayalı olarak programın içeriği,yöntemi,uygulama organizasyonu saptanmasıyla proje ortaya çıkarıldı.1986 yılının Ocak ayında projeye ilgili çalışmalar tamamlandı.Nisan 1986'da Eğitim Onlisans Programı,Açıköğretim Fakültesince uygulamaya kondu.

Öğrenci/Öğretmen Özellikleri

Eğitim Onlisans programı'nın öğrencileri milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilkokullarla başka kurumlarda sınıf öğretmeni,yönetici ya da çeşitli hizmetlerinde görevli olarak çalışan öğretmenlerden oluşmaktadır.Bir bölüm emekli öğretmen de,yükseköğrenim görmek amacıyla kendi istekleriyle bu programa kaydolmuşlardır.Öğretmenlerin çoğunluğu,ortaöğretim düzeyindeki öğretmen okulu ve öğretmen lisesi çıkışlıdır.Öğretmenlerin yaklaşık % 45'i kadın,% 55'i erkektir.Genel olarak, 27-67 yaşları arasında bulunan bu öğretmenler,6 yıla 40 yıl arasında değişen meslek deneyimine sahiptirler.

1987-88 öğretim yılı sonuna dek Eğitim Onlisans Programı'na toplam 131.336 öğretmen kaydolmuştur.Yapılan planlama doğrultusunda,öğretmenler iki kümeye ayrılarak birbirini izleyen iki öğretim yılında programa alınmışlardır.Ancak, yurt dışında görevli öğretmenlerinde bu öğrenim hakkından yararlanabilmeleri için,üçüncü öğretim yılında da çeşitli Avrupa ülkelerinde görev yapan bir bölüm ilkokul öğretmeninin programa kaydı yapılmıştır.Buna göre 1987-88 öğretim yılı so-

nuna dek Eğitim Önlisans Programına kayıt yaptırmış olan 131.336 öğretmenin öğretim yıllarına göre dağılımı şöyledir:

1985-1986	46.774
1986-1987	83.852
<u>1987-1988</u>	<u>710</u>
Toplam	131.336

Programa katılan öğretmenlerin 36.802'si 1986-1987 öğretim yılı sonunda, 79.934'ü de 1987-1988 öğretim yılı sonuna dek toplam 116.736 öğretmen programı tamamlayarak yükseköğrenim diplomalarını almışlardır.

Tekrara kalmış öğretmenlerin programdaki öğrenimleri sürmektedir(Üzer,1989,s.40-41).

İki yıllık programda yer alan dersler;genel kültür, alan bilgisi,öğretmenlik meslek bilgisi olarak üç grupta toplanmıştır.

1.sınıf dersleri

Atatürk İlkeleri ve İnkilap Tarihi

İngilizce 1

Türk Dili 1

Davranış Bilimleri(Psikoloji,Sosyoloji,Antropoloji,Ekonomi)

Sosyal Bilgiler(Tarih,Cografya,Yurttaşlık Bilgisi)

Fen Bilgisi(Fizik,Kimya,Biyoloji)

Matematik

11.sınıf dersleri

Atatürk İlkeleri ve İnkilap Tarihi

İngilizce 2

Türk Dili 2

Düşünce ve Uygarlık Tarihi

Çağın Teknolojik Özellikleri

Eğitim Bilimleri(Eğitim Bilimine Giriş,Eğitim Felsefesi,
Eğitim Psikolojisi,Eğitim Teknolojisi,Eğitim Ekonomisi,
Eğitim Sosyolojisi,Eğitim Programı ve Öğretim Yöntemle-
ri,Eğitim Yöntemi,Ölçme ve Değerlendirme,Rehberlik)

Özel Öğretim Yöntemleri(Matematik Öğretimi,Türkçe Öğretimi,
Güzel Sanatlar Öğretimi,İş ve Teknik Öğretimi,Birleştiril-
miş Sınıflarda Eğitim ve Program,Din Kültürü ve Ahlak Bil-
gisi Öğretimi)

Öğretim Materyalleri

Eğitim Önlisans Programında öğretim materyali olarak basılı malzeme,yayın araçları ve danışmanlık hizmetleri kul-
lanılmıştır.

Basılı Malzeme

Uzaktan öğretim tekniklerine uygun olarak hazırlanan kitap setleri Eğitim Önlisans Programının esas materyalidir. Yukarıda sıralanan her ders için kendi kendine öğrenme il-
kelerine uygun kitaplar özel olarak hazırlanmıştır.

Yayın Araçları(Radyo-Televizyon)

Eğitim Önlisans Programında temel öğretim materyali olan ders kitaplarını destekleyici ve pekiştirici bir nite-
lik taşır.Derslerin,televizyon programlarıyla mı yoksa rad-
yo programlarıyla mı,yoksa her ikisiyle birlikte mi destek-
leneceği,derslerin içeriklerinin özelliklerine göre-planla-

ma grubunca- belirlenmiştir. bu nedenle kimi derslerin hem televizyon hem radyo, kimi derslerin de sadece televizyon ve radyo programları bulunmaktadır.

Eğitim Önlisans Programında fen bilimleri ile ilgili dersler yalnız televizyon programları ile, Türk Dili dersi de yalnız radyo programlarıyla desteklenmiştir. bir derse ilişkin televizyon programlarının sayısı 6 ile 19 arasında, radyo programlarının sayısı da 6 ile 18 arasında değişmektedir. Program için tüm derslere yönelik olarak toplam 177 televizyon programı ve 144 radyo programı hazırlanmıştır. Her biri 15-25 dakika süreli televizyon programları ile, 20-25 dakika süreli radyo programları öğretim yılı boyunca 'TKT' televizyon 1'den salı-perşembe-cuma yayınlanmıştır. Televizyon yayınları 45 dakikalık kuşaklar halindedir. Televizyon programlarının yayınları sabah ve öğleden sonra olmak üzere iki kez yapılmıştır. Ancak, Batı Avrupa ülkelerinde bulunan öğretmenlere televizyon programları kaset olarak yollanmıştır.

Aşağıdaki şekilde radyo 2'den günde bir kez yayınlanan programların ilk ve son yayın tarihleri ile yayın günleri gösterilmiştir.

Yayın Yılı	İlk Program Yayın Tarihi	Son Program Yayın Tarihi	Yayın Günleri
1986	15.4.1986	2.9.1986	Salı, Çarşamba
1987	5.1.1987	24.6.1987	Pazartesi, Salı, Çarşamba, Cuma
1988	28.3.1988	15.9.1988	Salı, Perşembe

Şekil 1. Yıllara Göre İlk ve Son Programların Yayın Tarihleri ile Yayın Günleri

hadyo ve TV'de her ders için hazırlanan program sayıları şekil 2 ve 3'te yıllara göre gösterilmiştir.

Dersler	Birinci Yıl	İkinci Yıl	Toplam
İngilizce	17	18	35
Türk Dili	17	16	33
Davranış Bil.	17	-	17
Sosyal Bilgiler	17	-	17
Düşünce ve Uy.Ta.	-	6	6
Çağ.Tek.Öz.	-	8	8
Eğitim Bilimleri	-	14	14
Özel Öğ.Yöntemleri	-	14	14
Toplam	68	76	144

Şekil 2. Birinci ve İkinci Yılda Yayınlanan Radyo Program Sayıları

Dersler	Birinci Yıl	İkinci Yıl	Toplam
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	15	15	30
İngilizce	18	18	36
Davranış Bilim.	15	-	15
Sosyal Bilgiler	15	-	15
Fen Bilgisi	15	-	15
Matematik	15	-	15
Düşünce ve Uy.Ta.	-	6	6
Çağ.Tek.Öz.	-	8	8
Eğitim Bilimleri	-	19	19
Öz.Öğ.Yön.	-	18	18
Toplam	93	84	177

Şekil 3. Birinci ve İkinci Yılda Yayınlanan Televizyon Program Sayıları

Akademik Danışmanlık Etkinlikleri

Projede yüzyüze ve yaz aylarında yapılmak üzere planlan-

mış olan akademik danışmanlık etkinliklerinin,devlete ve öğretmenlere büyük mali yük getireceği gerekçesiyle sonradan uygulama biçimi değiştirilmiştir.Öğretmenlerin akademik sorunlarına ilişkin özel basılı malzeme ve televizyon programları hazırlanarak onların yararlanmasına sunulmuştur.Programda fen bilgisi,matematik ve ingilizce dersleriyle ilgili olarak akademik danışmanlık hizmetlerine yer verilmiştir. Öğretmenlerin bu derslerin kapsamına giren konularla ilgili yolladıkları sorular,ilgili öğretim üyelerinin yanıtlarıyla basılı malzeme ya da televizyon programı olarak çeşitli zamanlarda öğretmenlere ulaştırılmıştır.Bunların dışında öğretmenlerin programda yer alan bütün derslerin konularıyla ilgili olarak sordukları özel nitelikli sorulara,yine ilgili öğretim üyelerince yanıt verilmiştir.1986-1987 yılında akademik danışmanlık hizmetine yönelik 15 televizyon programı hazırlanıp yayınlanmış,3 fasiküllük bütün malzeme öğretmenlere yollanmıştır.Ayrıca özel nitelikli soru soran öğretmenlere soruların yanıtlarını içeren 200 dolayında mektup yazılmıştır.

Öğrenci Destek Hizmetleri

Öğretmenlerin öğrencilerle ilgili işlerinin yapılabilmesi için Açıköğretim Fakültesinin yapısı içinde Eğitim Önlisans Programına ilişkin ayrı bir öğrenci işleri bürosu kurulmuştur.Bu büro öğretmenlere kayıt,kayıt yenileme,kayıt silme,öğrenci kimliği düzenleme,sınav sonuçlarını bildirme,ders kitaplarını postalama gibi hizmetler vermiştir.

Ayrıca, Eğitim Önlisans Programına katılan öğretmenlere yönelik Öğretmen Dergisi adında özel bir televizyon programı hazırlanıp yayınlanmıştır. Programda öğretimin uygulaması ve sınavlarla ilgili bilgiler verilmiş, öğretmenlerin akademik olmayan konularda sordukları sorular yanıtlanmıştır. Bir öğretim yılında, değişik aralıklarla 8 Öğretmen Dergisi programı yayınlanmıştır.

Öğretimin Değerlendirilmesi

MÖP'te öğretimin değerlendirilmesi sınavlar aracılığıyla yapılmıştır.

1987-1988 öğretim yılında sınavlar, büyük ölçüde yüksek öğretim kurumlarının bulunduğu 30 il merkezinde uygulanmıştır. Öğretmenler sınavlara yerleşim merkezlerine en yakın sınav merkezlerinde girmişlerdir. Sınavların düzenlenmesi, uygulanması ve değerlendirilmesi Açıköğretim Fakültesi adına, Üniversitenin Bilgisayar Araştırma ve Uygulama Merkezi'nce yapılmıştır.

Bir öğretim yılında, her bir ders için çoktan seçmeli soruları içeren bir ara sınavı ile bir yıl sonu sınavı uygulanmıştır. Her bir dersten başarı puanı olarak 100 üzerinden en düşük 50 alanlar başarılı sayılmışlardır. Başarı puanı, ara sınavında alınan puanın % 30'u ile yıl sonunda alınan puanın % 70'i toplanarak hesaplanmıştır. Başarı puanı 50'nin altında olan öğretmenler, başarısız oldukları dersten % 70 ağırlıklı bütünleme sınavına girmişlerdir. Yine başarı gösterememeleri durumunda, aynı dersi bir yıl daha izleyerek yeni-

den o dersin sınavlarına katılmışlardır. Birinci sınıfın sonunda en çok iki dersten başarısız olan öğretmenler, o derslerden borçlu olarak geçmişlerdir. Üç ve daha çok dersten başarısız olanlar ise, birinci sınıfta, başarısız oldukları dersleri izleyerek sınavlara katılmışlardır.

Her iki sınıfın bütün derslerinden başarılı olan öğretmenlere Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi'nce önlisans diploması verilmiştir.

Radyonun İşlevleri ve Eğitimdeki Yeri

Yapılan araştırmalar bir konunun öğretiminde her aracın aynı derecede etkili olamadığını göstermiştir. Yine İngiltere'de uzaktan öğretim öğrencileri üzerinde yapılan araştırmalarda, daha çok araç kullanan öğretimin üstünlüğü saptanmıştır (Perraton, 1983, s. 40-45).

Buradan çıkan sonuç, öğrenme ve öğretme etkinliklerinde tek bir araca dayanmak veya bunlardan birine üstünlük tanımak gibi yaklaşımlar yerinde değildir.

Önemli olan işe koşulacak her aracı, gerçekten en iyi yapabileceği konuda ve etkin olarak kullanmaktır. Aşağıda, bu çalışmanın konusu olan eğitim radyosu üzerinde durulmuştur.

Radyonun Yayın İşlevi

Radyo örgütleri hangi sistemle yönetilirse yönetilsin kamuya seğlenen hizmetlerini yaparken belirli ortak işlevleri yerine getirirler.

Radyonun en önemli işlevlerinden biri haber vermedir.

Radyo, kayıt araçlarının pratik kullanımı sayesinde dünyanın her yanından haber verebilen önemli bir kitle iletişim aracıdır.

Kadyonun bir diğer önemli işlevi eğitimidir. Kadyonun bu işlevi genellikle iki grupta toplanır. Bunlardan ilki örgün eğitimi zenginleştirme, destekleme; ikincisi yaygın eğitimidir.

Kadyonun diğer işlevleri eğlendirme, mal ve hizmetlerin tanıtılmasını sağlama, inandırma ve harekete geçirme şeklinde sayılabilir.

Kadyonun Eğitimdeki Yeri

Kadyo, dinleyicilerin kulaklarına seslenerek yayın yapan bir araçtır. Buna ek olarak yayıncılık olayı olduğunda yani yayın yapıldığı anda o anın malzemelerini, olaylarını, örneklerini kullanmak avantajı vardır.

Kadyo, ayrıca gerçeklik ve paylaşma duygusu verir. Olan bir olayı, dinleyen öğrenciler paylaşma duygusuna sahip olurlar. Ve bu da öğrenme isteğini güçlendirir, harekete geçirir. Olan bir olayın gerçek sesleri, anlamı daha da güçlendirir. Bunlar yazın sürecinde kaybolan anlamlardır. Bir olayın geçtiği yerdeki sesleri de işitebilen dinleyici de yoğun bir çevre duygusu (olayın geçtiği yer duygusu) radyoda diğer işit-gör araçlarından daha çoktur. Bu, sınıflarda gösterilen filmlerde, videolarda olmayan bir olaydır (Forsythe, 1970, s. 245).

Bir de radyo, dinleyicinin duygusal katılımına olanak verir. Dramatik biçimde sanatsal öğeleri kullanarak duygusal

etkiyi arttırır ve öğretimin verimini yükseltir.

"Çok önemli tiyatro oyunlarının ve diğer önemli edebi eserlerin radyo aracılığıyla dramatize edilmesi hem doğrudan öğretim için hem de daha sonradan bazı çalışmalarını güdülemek için kullanılabilir. Radyo aynı zamanda kendinde bulunan bu duygusal güç aracılığıyla öğrencilerin edindikleri bilgileri nasıl kullanacakları konusunda da etkin olabilir" (Forsythe, 1970, s.245).

Dramatize edilmiş eğitim programları diğer yayın organlarına göre radyoda daha çoktur. Bunun nedeni olarak da yapının diğerlerine göre daha kolay olması gösterilebilir.

Öğretmenlerin her alanda uzman olması mümkün değildir. Bu durumda öğretmenler öğrencilerinin dikkatini çekmek için uzman kişilere başvururlar. Radyo bu aşamada da devreye girer. Yetkilileri, otoriteleri, alanın uzmanlarını sınıfa sokma şansına sahiptir, radyo.

Ayrıca radyo, birçok konuda ve bütün eğitim düzeylerinde doğrudan öğretim amacıyla da kullanılabilir.

"Uygulama yapmak zorunda olan profesyonel grupların eğitimleri için hazırlanan yaratıcı sanat programları radyoda çok başarılı olmuş, ancak televizyon kullanılır hale geldikten sonra bu işlevini ona terketmiştir. Ancak zamanla televizyon aracılığıyla yapılan programların şu sakıncası ortaya çıkmıştır: Öğrenciler televizyondaki sanatçıyı kopye etme eğilimine girmişlerdir. Bu programlar bu nedenle radyoya geri dönmüş ve başarısı halen sürmektedir" (Forsythe, 1970, s.247).

Radyo, dinleyicilerin eylemleri görsel olarak hayal etmelerine olanak verir. İşte bu özellik, dinleyici için radyoyu televizyondan daha kişisel bir araç haline getirir. Radyonun bu özelliği, Marshall McLuhan tarafından onun "sıcak, etkin"; televizyon ise "soğuk, edilgen" olarak tanımlanmasına

neden olmuştur. Kesin olarak radyo dramaları dinleyici için televizyondan çok daha fazla yararlıdır. Daha çok şey verir.

İşit-gör kuramcılar radyonun uzay ve zaman engelini aşma yeteneği üzerinde tartışırken genellikle radyonun dinleyicileri bütün dünya üzerinde gezdirebildiğini ve zamanın ilerisi ve gerisine götürebildiğini ileri sürerler. Sayısız öğretim serilerinde dramatize edilmiş tarih oyunları zaman engeli kırılmıştır (Forsythe, 1970, s. 247).

Ayrıca radyo ile gönderilen iletinin algılanması için okuma-yazma becerisinin gerekmemesi çok yönlü kullanımını sağlar. Okuma-yazma oranının düşük olduğu ülkelerde radyonun bu özelliği kullanımda tartışmasız büyük yararlar sağlayacaktır.

Radyo Eğitim İzlemlerinin Hazırlanmasındaki Temel İlkeler

Radyonun günümüzde eğitim amaçlı kullanımını ülke siyasasına bağlı olarak belirlemektedir. Bunu de belirleyecek olan ülkenin içinde bulunduğu koşullar ve sahip olduğu sorunlardır. Bazı ülkelerde radyonun yoğun şekilde örgün eğitim alanında kullanıldığı gözlenir. Kimi ülkelerde de yaygın eğitimde kullanımı fazladır. Ancak hangi tür eğitimde kullanılırsa kullanılsın radyo ile yapılacak eğitimin başarılı olabilmesi, amacına ulaşabilmesi için üzerinde durulması gereken belli noktalar vardır. Bunlar:

a- Araştırma yapılmalıdır. Konular masa başında saptanmalı, eğitilmesi gerekli izleyi kümelerinin özellikleri, sorunları, gereksinimleri, ilgileri, araştırma sonucu saptanmalı-

dır.

b- İşlenecek konulara göre izlencenin planı yapılmalıdır.İzlencelerin biçimi ve özü izleyici kümesinin özelliklerine göre saptanmalıdır.

c- Sorunlarla ilgili olarak yapılacak açıklamalarda uzman kişilerin görüşleri alınmalı,gerektiğinde bu kişiler yayınlarda yer almalıdır.

d- İzlencelerin süreleri,konu ve izleyici kümesinin özelliklerine göre düzenlenmelidir.Uzun süreli izlencelerin bireyin ilgisini azalttığı,dolayısıyla eğitsel amacın gerçekleşmesinin zor olacağı düşünülmelidir.

e- İzlencelerin ilgi çekici olması için gerektiğinde eğlence ve müzik öğelerine de yer verilmelidir,ancak süresi fazla tutulmamalıdır.

f- Bilinen şeylerin yinelenmesinden sakınmalıdır.İzleyici grubun bilgi düzeyi ve dağarcığı iyice yoklandıktan sonra yapılacak izlencelerde bu sakıncanın giderileceği ya da bilinen şeylerin anımsatılması amacıyla verilecek bu tür bilgilerin verilmiş biçimi,bu izlenimi yaratmamalıdır.

g- Eğitim izlencelerinin yayın zamanlarını düzenlerken amaç,çeşitli izleyici kümelerinin yayın izleme saatlerini başka yayınlarla doldurup,onlar için yapılacak eğitim yayınlarını izleyemeyecekleri saatlere koymamalıdır(Geray,1978, s.105).

Bir radyo programı yukarıda sıralanan ilkeler gözünde tutularak hazırlanmış bile olsa,bunda ne kadar başa-

rılı olundunun sürekli araştırmalarla değerlendirilip uygulamaya ışık tutulması gerekir.

İşte bu alışma EÖP için hazırlanan radyo ders programlarının değerlendirilmesini sorun olarak almıştır.

Amaç

Araştırmanın amacı, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Eğitim Önlisans Programı çerçevesinde hazırlanan radyo programlarını, hedef kitlenin görüşleri açısından değerlendirmektir. bu genel amaca ulaşmak için aşağıdaki soruların cevapları aranmıştır.

- 1- Program ne oranda dinleniyor?
- 2- En çok beğenilen programlar hangileridir ve niçin beğeniliyorlar?
- 3- Hiç beğenilmeyen programlar hangileridir ve niçin beğenilmiyorlar?
- 4- Anlatım dili, tekniği ve içeriği bakımından,
  - a- En çok beğenilen,
  - b- Hiç beğenilmeyen programlar hangileridir?
- 5- Programlar nasıl izleniyor?

Sayıtlılar

- 1- Öğretmenlerin sorulara içten ve doğru cevaplar verdiği,
- 2- Amaç başlığı altında sıralanan soruların, bu programların hedef aldığı öğretmenlerin görüşleriyle değerlendirilebileceği sayıltı olarak kabul edilmiştir.

Önem

Eğitim Ünlisans Programı kapsamındaki radyo eğitim programları Açıköğretim Fakültesi Radyo-Televizyonla Eğitim Merkezi Radyo Bölümünün kendi olanaklarıyla hazırlanmıştır.

Bu çalışma, bu programların dinleyicilerce bir değerlendirilmesidir. Bu nedenle alınacak sonuçların değerlendirilmesi dar anlamda radyo bölümü çalışanları için, geniş anlamda da AÖF için bundan sonraki çalışmalara ışık tutabilir.

Sınırlılıklar

- 1- Araştırma, Eskişehir'deki toplam 70 ilkokulda bulunan ve 1988 öğretim yılında EÖP'e kayıtlı bulunan öğretmenlerle;
- 2- Toplumbilimleriyle ilgili yapılan alan araştırmalarında;
  - a- İnsan unsuru ve bilgi toplama araçlarından kaynaklanan,
  - b- Toplanan verilerin işlenmesinde kullanılan istatistiksel yöntemlerle ilgili sınırlılıklar bu araştırma için de geçerlidir.

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu çalışma durum saptama türünde, EÖP'te kullanılan radyo programlarının değerlendirilmesini kapsamaktadır.

Evren ve Örneklem

Eskişehir il merkezinde bulunan toplam 70 ilkokulda öğretmenlik yapan ve EÖP'e kayıtlı olup 1988 öğretim yılında öğrenci olan öğretmenler bu araştırmanın evrenini oluşturmaktadır.

Daha gerçekçi verilerin toplanabilmesi için evrenin Türkiye olarak belirlenmesi gerçeği açıktır. Ancak araştırmacının Eskişehir'de yaşıyor ve çalışıyor olması, bu kapsamda bir araştırmayı olanaksızlaştırmıştır. Bu nedenle Eskişehir il merkezindeki ilkokullar araştırmanın evreni olarak alınmıştır.

Alan çalışmasının yapılacağı örneklemin seçimi için şu yol izlenmiştir:

Eskişehir Milli Eğitim Gençlik ve Spor Müdürlüğünden, il merkezindeki ilkokulların tam listesi alınmıştır. Eskişehir il merkezinde 70 ilkokul bulunmaktadır. Örneklemeye girecek ilkokulların belirlenmesinde "raslantısal eşit aralıklı" örneklem tekniğinden yararlanılmıştır. Evrenden alınacak %

20'lik bir oranın evreni temsil edeceği kabul edilmiştir. Bu noktadan hareketle 14 ilkokulda alan araştırması yapılması planlanmıştır. Bu 14 ilkokulun belirlenmesinde sistematik örnekleme kullanılmıştır. Evren büyüklüğünün alınacak örneklem büyüklüğüne bölünmesiyle $\frac{N}{n} = \frac{70}{14} = 5$ aralık adımı (Karasar, 1982, s.134) bulunmuştur. 1'den 5'e kadar olan sayılar bir kağıda yazılmış, bunlar arasında bir seçim yapılarak 2 sayısı bulunmuştur. Alfabetik sıraya göre dizilen ilkokulların ikincisinden başlayarak 5 aralık adımına göre anket uygulanacak 14 ilkokul belirlenmiştir.

Buna göre belirlenen ilkokullar şunlardır:

Ahmet Olcay İlkokulu
Aziz Boale İlkokulu
Cumhuriyet İlkokulu
Erdal Abacı İlkokulu
Halil Yasin İlkokulu
İk Eylül İlkokulu
Kılıçarslan İlkokulu
Mehmetçik İlkokulu
Mithatpaşa İlkokulu
Necatibey İlkokulu
Sagırlar İlkokulu
Turan İlkokulu
Yeşiltepe İlkokulu
Zincirlikuyu İlkokulu

Veriler ve Toplanması

Araştırma amaçlarının gerçekleştirilmesi için, Eğitim Ünlisans Programında hazırlanan radyo eğitim programlarının dinlenip, dinlenmediği; programları dinleyen öğretmenlerin görüşü; teknik, içerik ve anlatım dili olarak en çok dinlenen programların neler olduğu ve bunun nedeni; bu programların öğretmenlere olan katkılarına yönelik bilgiler toplanmıştır.

Verilerin toplanmasında öğretmenler için bir anket geliştirilmiştir. Hazırlanan anket 35'i seçenekli, 1'i de görüş belirtme şeklinde olmak üzere 36 sorudan oluşmaktadır.

Anket soruları araştırmanın amaçları esas alınarak bu programları hazırlayan Anadolu Üniversitesi Radyo ve Televizyon Prodüksiyon Merkezi Radyo Bölümü program yapımcılarıyla tartışılarak hazırlanmıştır.

Örnekleme giren ilkokullardaki yetkililerle görüşülerek EÖP öğrencisi olan öğretmen sayısı belirlenmiş ve bu sayı kadar anket çoğaltılmıştır. Çoğaltılan anket sayısı toplam 155 tanedir.

Anket formlarının dağıtılmasına 3 Haziran 1988 tarihinde başlanmıştır. Anketlerin her biri farklı semtlerde olan okullara dağıtımının yapılması ve geri toplanması 8 Haziran 1988 tarihinde tamamlanmıştır.

Verilerin Çözümü

Her bir öğretmenden alınan anket formu tek tek incelenerek kodlanmıştır. Geri alınan 134 anketin 7 tanesi cevaplanmamış, boş bırakılmıştır. Bu nedenle değerlendirilmeye alı-

nan anket sayısı 127 olmuştur.

Bu anketlerin dökümü elle yapılmıştır. Elde edilen veriler çizelgeler şeklinde düzenlenmiştir. Araştırmanın amaçları açısından bulguların sayı ve yüzde olarak ifade edilmeleri yeterli görülmüş, başka herhangi bir istatistik işlem yapılmamıştır. Ancak amaçlar açısından gerekli yerlerde farklı değişkenler arasında ilişkiler kurulmuştur.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde;araştırmanın amaçları doğrultusunda anket formlarının incelenmesiyle elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Örnekleme giren okullardaki EÖP öğrencisi olan öğretmen sayıları ile bu okullara dağıtılan ve geri alınabilen anket sayıları çizelge 1'de gösterilmiştir.

ÇİZELGE 1

ÖRNEKLEME GİREN OKULLARDAKİ ÖĞRETMENLER İLE BUNLARA VERİLEN VE GERİ ALINAN ANKET SAYILARI

Okul Adı	EÖP'e Kayıtlı Öğretmen Sayısı	Dağıtılan Anket Sayısı	Geri Alınan Anket Sayısı
Ahmet Olcay	13	13	4
Aziz Bolel	10	10	10
Cumhuriyet	8	8	7
Erdal Abacı	3	3	3
Halil Yasin	9	9	9
İki Eylül	8	8	8
Kılıçarslan	11	11	11
Mehmetçik	6	6	5
Mithatpaşa	12	12	12
Necatibey	5	5	5
Sağırlar	18	18	17
Turan	8	8	8
Yeşiltepe	28	28	19
Zincirlikuyu	16	16	16
Toplam	155	155	134

Çizelge 1'de görüldüğü gibi örnekleme giren 14 ilko-

kuldaki EÖP öğrenci sayısı 155'tir. Dağıtılan 155 anketin yaklaşık % 90'ı (134) tanesi geri dönmüştür. Ancak bu 134'ün 7 tanesi boş çıkmış, dolayısıyla değerlendirme 127 anket üzerinden yapılmıştır.

Denek Grub Özellikleri

Bu başlık altında deneklerin cinsiyet, mezun oldukları okullar ve meslekteki kıdemlerine ilişkin anket sorularına alınan yanıtlar verilmiştir.

Çizelge 2'de denek grubun cinsiyetleriyle ilgili bulgular aktarılmıştır.

ÇİZELGE 2

DENEK GRUBUN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI

	Sayı	%
Erkek	45	35,4
Kadın	82	64,6
Toplam	127	100,0

Gidilen okullarda ankete katılan öğretmenlerin yaklaşık % 65'i kadın, % 35'i erkektir. Görüldüğü gibi bayanların sayısı erkeklerin yarısına yakındır. Bu, öğretmenliğin giderek bir hanım mesleğine dönüştüğü şeklindeki kanıyı doğrulamaktadır.

Çizelge 3'de öğretmenlerin mezun oldukları okullarla ilgili bulgular gösterilmiştir.

ÇİZELGE 3

ÖĞRETMENLERİN MEZUN OLDUKLARI OKULLARA GÖRE DAĞILIMI

	Sayı	%
Lise	9	7,0
6 yıllık öğretmen okulu	50	39,4
3 yıllık öğretmen okulu	44	34,7
4 yıllık öğretmen okulu	14	11,0
7 yıllık öğretmen okulu	3	2,3
Pedagoji ilkokul öğretmen ok.	2	1,6
Cevapsız	5	4,0
Toplam	127	100,0

Çizelge 3'e göre EOP'e katılanların çoğunu(%39,4) ilkokuldan sonra gidilen 6 yıllık öğretmen okulu çıkışlılar oluşturmaktadır.İkinci sırada % 34,7 ile ortaokuldan sonra 3 yıllık öğretmen okulu mezunları almıştır.Bu iki grup ilkokuldan sonra 6 yıl öğrenim görmüştür.Yine ilkokul üzerine 7 yıl öğrenim görenlerin oranı % 13,3'tür.Denek grubun % 7'si ise lise mezunudur.

Ankette yer alan bir başka soruda kaç yıllık öğretmen oldukları sorulmuştur.Alınan yanıtlar çizelge 4'de verilmiştir.

ÇİZELGE 4

ANKETE KATILAN ÖĞRETMENLERİN ÖĞRETMENLİK SÜRELERİ

	Sayı	%
10 yıldan az	1	0,8
10-15	32	25,2
16-20	81	63,8
21-25	7	5,5
26 ve daha çok	5	3,9
Cevapsız	1	0,8
Toplam	127	100,0

Çizelge dördte dikkati çeken nokta şudur: Öğretmenlerin yaklaşık % 90'nının meslekteki kıdemi 10 ile 20 yıl arasındadır.% 9'u 20 yılın üzerindedir.

Anket uygulanan öğretmenlerin radyo alıcısına sahip olup olmamalarına ilişkin bulgulara çizelge 5'de yer verilmiştir.

Çizelge 5'te görüldüğü gibi ilgili soruyu yanıtlayan öğretmenlerin 122'sinin(% 96)radyosu var,5 tanesinin(% 4)ise yoktur.

ÇİZELGE 5

ÖĞRETMENLERİN RADYO ALICISINA SAHİP OLUP OLMADIKLARI

Radyo	Sayı	%
Var	122	96,0
Yok	5	4,0
Toplam	127	100,0

Oran olarak düşük olsa bile radyosu olmayan öğretmenin varlığı düşündürücü olsa gerek.

Programların Dinlenme Durumu

Eğitim önlisans programı için hazırlanıp yayınlanan radyo eğitim programlarının dinlenirliğine ilişkin bulgular çizelge 6'da gösterilmiştir.

Anketlerin incelenmesi sonucunda toplam 127 kişiden 21'i radyo programlarını dinlemiş,106 kişi ise dinlememiştir. Yani programları dinleyenler,dinlemeyenlerin beş katından fazladır.

ÇİZELGE 6

PROGRAMLARIN DİNLENİP DİNLENMEDİĞİ

	Sayı	%
Dinleyenler	21	16,5
Dinlemeyenler	106	83,5
Toplam	127	100,0

Programları dinleyen 21 kişiye kaç tane program dinledikleri sorulduğunda çizelge 7'de gösterilen yanıtlar alınmıştır.

Çizelge 7'de görüldüğü gibi programları izlediklerini belirten öğretmenlerin yarısından çoğunun dinlediği program sayısı 10'dan azdır. 5 kişi (% 23,8) 11-15 adet program dinlerken, 2 kişi 16-20, 2 kişi 21-25, 1 kişi de 26-30 arasında program dinlediğini belirtmiştir.

EÖP radyo programlarının yayını 3 yıl süreyle devam etmiştir. Bu program için hazırlanan radyo programı sayısı toplam 144'tür. % 52,4'lük bir kesimin dinlediği program sayısı ise 10'dan azdır. 26-30 adet program dinleyen kesim ise % 4,8'dir. Sonuç olarak dinlenen program sayısına bakıldığında programların pek çoğunun dinlenmediği açıktır.

ÇİZELGE 7

DİNLENEN PROGRAM SAYISI

	Sayı	%
10'dan az	11	52,4
11-15	5	23,8
16-20	2	9,5
21-26	2	9,5
26-30	1	4,8
Toplam	21	100,0

EÖP radyo programlarını dinleyenlerin % 65'i bu yayınları televizyondaki ana haber bülteninden öğrendiklerini belirtmişlerdir.% 20'si kitaplarla birlikte kendilerine ulaştırılan açıklayıcı bilgilerle haberdar olduklarını belirtirken,arkadaşlarından duyan 1 kişi,Anadolu Üniversitesi AÖF'ten öğrenen 1 kişi,radyoyu dinlerken tesadüfen duyan da bir kişidir.

Yayınlara televizyon ana haber bülteninden duyurulması en etkili yöntem olmuştur.Anket uygulanan 127 kişiden ancak % 3,9'u "böyle bir yayından haberdar değilim" demiştir.0 halde böyle bir programın varlığına ilişkin tanıtım yapılmıştır,demek mümkündür.Çünkü % 96,07'lik bir kesim yayınlardan haberdardır(Bak Ek ÇİZELGE 1).

Çizelge 8'de radyo dinleyenlerin cinsiyete göre dağılımına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Radyo programları % 71,4 oranında kadınlar tarafından dinlenirken erkeklerdeki dinleme oranı % 28,6'dır.

TRT'nin 1985 yılında Türkiye genelinde yaptığı araştırmaya göre(TRT,1985,s.95)kadınların radyo dinleme oranı (% 58)erkeklerden yüksek bulunmuştur.Hafta sonu veya belirli programları dinleyenler içinde ise kadınların oranında düşüş olduğu belirlenmiştir.Buradan hareketle EÖP radyo programlarının yayın günlerinin Salı ve Perşembe günleri akşam 21.45'te olması kadın dinleyicilerin daha fazla olmasını getirmiştir,denilebilir.

ÇİZELGE 8
RADYO DİNLEYENLERİN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI

	Sayı	%
Kadın	15	71,4
Erkek	6	28,6
Toplam	21	100,0

EÖP radyo programlarının dinlemediklerini belirten deneklere yöneltilen bir soru ile niçin dinlemedikleri sorulmuştur. Alınan yanıtlar çizelge 9'da gösterilmiştir.

Çizelge 9'da görüldüğü gibi EÖP radyo programlarının dinlenmeme nedeni olarak birinci sırada yayın saatlerinin uygun olmayışı ve aynı şeylerin kitapta da olduğu o nedenle gerek duyulmadığı gösterilmiştir. İkinci sırada ise zaman olmadığı için dinlenmediği belirtilmiştir. Ayrıca 5 kişi (% 4,7) radyosunun olmadığını, yine 5 kişi böyle bir yayından haberdar olmadıklarını belirtmişlerdir. 2 kişi televizyonu tercih ettiğini söylerken 2 kişi de teknik olarak yayınları çok kötü bulduklarını ifade etmişlerdir.

EÖP'da da koşullar el verdiginde çok media kullanılmaya çalışılmış, kitaplarda okunan ünite ile ilgili radyo ve televizyon programlarının izlenmesi önerilmiştir. Ancak öğrenci "aynı şeyler kitabımda var" ya da "zamanım yok" gibi cevaplar vererek tek mediyaya yönelmiş, basılı malzemeyle yetinmiştir.

ÇİZELGE 9
PROGRAMLARIN DİNLENMEME NEDENLERİ

	Sayı	%
Yayın saati uygun değil	38	35,8
Dili çok bilimsel	1	0,9
Teknik yapımı kötü	2	1,8
Yayından haberim olmadı	5	4,7
Aynı şeyler kitabımda var	38	35,8
Zamanım yok	15	14,5
Radyom yok	5	4,7
Televizyonu tercih ediyorum	2	1,8
Toplam	106	100,0

Programların dinlenmeme nedenlerinden birisi "yayın saati uygun değil" olarak belirtilmiştir. Yayın yapılması istenen saatlerle ilgili sonuçlar değerlendirildiğinde 127 kişiden 79'u (% 62,2) bu soruya cevap vermemiş, boş bırakmıştır. Cevap verenlerin 18,9'u yayınların 18.30'da yapılmasını isterken, 8,6'sı en uygun yayın saati olarak 16.00'ü göstermişlerdir.

Oranın % 18,9 gibi düşük olmasına rağmen gündüz saatlerinde yayın yapılması konusunda bir fikir birliği vardır (Bak Ek ÇİZELGE 2).

Beğenilen ve Beğenilmeyen Programlar

Bu başlık altında AÖF Radyo Bölümünde hazırlanan ve en çok beğenilen programlarla en az beğenilenlerin hangileri olduğu; beğenilme ve beğenilmeme nedenlerine ilişkin bulgular verilmiştir. Ancak programların dinlenme durumunun % 16,5 gibi bir orana sahip olması elde edilen bulguların güvenilirliği konusunda kuşklar doğurmaktadır. Belirli bir

sapma eğrisiyle de olsa eldeki verilerin değerlendirilmesi yapılmış ve yorumlanmıştır.

Çizelge 10'da görüldüğü gibi programların beğenilmelerine göre yapılan sıralamada seçenekler arasında çok büyük bir farklılık gözükmemektedir. Bu soru birden fazla seçeneğin işaretlenebileceği bir soru olduğu için değerlendirme programlara verilen puan üzerinden yapılmıştır. Buna göre en çok beğenilen program Özel Öğretim Yöntemleridir (% 25,8).

ÇİZELGE 10

BEGENİLEN VE BEGENİLMİYEN PROGRAMLAR

Program	Beğenilen Programlar		Beğenilmeyen Programlar	
	Sayı	%	Sayı	%
Sos. Bilgiler	1	3,2	1	4,8
Türk Dili 1-2	4	12,9	-	-
Davranış Bilimleri	1	3,2	1	4,8
Özel Öğretim Yön.	8	25,8	1	4,8
Eğ. Bil.	3	9,7	-	-
Düş. ve Uy. Ta.	5	16,1	3	14,3
Çağ. ve Tek.	6	19,4	-	-
İngilizce	1	3,2	4	19,0
Yok	-	-	2	9,5
Hepsi	2	6,5	-	-
Cevapsız	-	-	9	42,8
Toplam	31	100,0	21	100,0

Hiç beğenilmeyen programlarla ilgili soruya cevap vermeyenlerin oranı % 42,8'dir. Yapılacak yorumun çok güvenilir olmayacağı düşünülmekle birlikte İngilizce % 19 oranla en eleştirilen program olmuştur.

Çizelge 11'de Özel Öğretim Yöntemlerinin en beğenilen program olmasının nedenleri olarak anlatımın iyi olması ve ele alınan konuların ilginç gelmesi gösterilmiştir.

Genel anlamda bakıldığında dersi dinlettiren sevilmesi olmuştur. Dinleyici seçimini kendi özgeçmişine bakarak yapmıştır, denilebilir.

Çağımız ve Teknoloji programının beğenilme nedenleri olarak ele alınan konuların ilginç gelmesi, teknik olarak hazırlanışının beğenilmesi ve dersin sevilmesi gösterilmiştir.

ÇİZELGE 11

PROGRAMLARIN BEĞENİLME NEDENLERİ

Dersi	Tek.Ola. Anlatımı	E.Alınan Yenilik.
Seviyorum	Seviyorum	Ko.İlg. Gösteriyor
Sos.Bil.	1	
T.D.1-2	2	
Dav.Bil.	1	
O.Ö.Y.	1	3
Eğ.Bil.	1	2
Düş.ve Uy.Ta.	1	1
Çağ.ve Tek.	1	3
İng.		1

% 19 ile en eleştiri alan program olan İngilizcenin beğenilmeme nedenleri de "dersi sevmiyorum" ve "anlatımı çok kötü" olarak belirtilmiştir.

Çizelge 12'de beğenilmeyen programların beğenilmeme nedenleri gösterilmiştir.

ÇİZELGE 12

BEĞENİLMEYEN PROGRAMLARIN BEĞENİLME NEDENLERİ

Dersi	Tek.Olarak	Anlatımı Konuları
Sevmiyorum	Hazırlanışı	Kötü Çok Kötü Sıkıcı
Sos.Bil.		1
Dav.Bil.		1
O.Ö.Yön.		1
Düş.ve U.Tar.	2	2
İng.		1
Cevapsız	11	

Programların Anlatım Dili, Tekniği ve İçeriği

Anlatım dili en çok beğenilen ve hiç beğenilmeyen programlarla ilgili bulgular çizelge 13'de verilmiştir.

Çizelge 13'de görüldüğü gibi anlatım dili en çok beğenilen program % 33'le Türk Dili olmuştur. Türk Dili programında daha çok dramatik bir anlatım dilinin benimsenmesi, didaktik olmaktan kaçınılması bunda etkili olmuştur, denilebilir.

ÇİZELGE 13

ANLATIM DİLİ EN BEĞENİLEN VE BEĞENİLMİYEN PROGRAM

PROGRAM	Beğenilen Program		Beğenilmeyen Program	
	Sayı	%	Sayı	%
Sos.Bil.	-	-	-	-
Türk Dili 1-2	7	33,4	2	9,5
Dav.Bil.	3	14,2	1	4,8
Öz.Öğ.Yön.	5	23,8	1	4,8
Eğ.Bil.	1	4,8	3	14,2
Düş.ve Uy.Tar.	1	4,8	5	23,8
Çağ.ve Tek.	3	14,2	-	-
İngilizce	-	-	2	9,5
Hepsi	-	-	1	4,8
Cevapsız	1	4,8	6	28,6
Toplam	21	100,0	21	100,0

Çizelge 13'e göre Düşünce ve Uygarlık Tarihi % 23,8 oranla anlatım dili hiç beğenilmeyen program olmuştur. İkinci sırada da % 14,2'lik bir oranla Eğitim bilimleri gelmektedir. Ancak bu soruya cevap vermeyenlerin oranı % 28,6'dır. Bu da sonucun pek sağlıklı olmadığını düşündürmektedir.

Çizelge 14'de tekniği en beğenilen ve beğenilmeyen programlarla ilgili bulgulara yer verilmiştir.

Bu soruya cevap vermeyenlerin oranı % 38,1'dir. Cevap

verenlerden % 23,8'i Çağımız ve Teknoloji programını en beğenilen program olarak göstermişlerdir. İkinci olarak Özel Öğretim Yöntemleri gelmektedir.

ÇİZELGE 14

TEKNİĞİ EN ÇOK BEĞENİLEN VE BEĞENİLMİYEN PROGRAM

Program	Beğenilen Program		beğenilmeyen Program	
	Sayı	%	Sayı	%
Sos.bil.	-	-	-	-
Türk Dili 1-2	2	9,5	-	-
Dav.bil.	2	9,5	1	4,8
Öz.Öğ.Yön.	4	19,1	2	9,5
Eğ.Bil	-	-	2	9,5
Düş.ve Uy.Tar.	-	-	2	9,5
Çağ.Tek.	5	23,8	-	-
İngilizce	-	-	-	-
Hepsi	-	-	-	-
Cevapsız	8	38,1	13	61,9
Yok	-	-	1	4,8
Toplam	21	100,0	21	100,0

Çizelge 14'e göre teknik olarak beğenilmeyen programla ilgili bulgularda deneklerin % 61,9'u bu soruyu cevapsız bırakırken, diğerleri arasında da net bir ayırım gözlenmemektedir. Elde edilen verilerin genelleştirilmesi güvenilir bir sonuç vermeyeceği için burada herhangi bir yorum yapılmamaktadır.

Çizelge 15'te içeriği en çok beğenilen ve beğenilmeyen programlarla ilgili bulgulara yer verilmiştir.

ÇİZELGE 15

İÇERİĞİ EN ÇOK BEĞENİLEN VE BEĞENİLMEYEN PROGRAM

Program	Beğenilen Program		Beğenilmeyen Program	
	Sayı	%	Sayı	%
Sos.Bil.	-	-	-	-
Türk Dili 1-2	2	9,5	-	-
Dav.Bil	2	9,5	1	4,8
Öz.Öğ.Yön.	2	9,5	-	-
Eğ.Bil.	-	-	3	14,3
Düş.ve Uy.Tar.	2	9,5	3	14,3
Çağ.Tek.	1	4,8	-	-
İngilizce	-	-	-	-
Hepsi	1	4,8	-	-
Cevapsız	11	52,4	12	57,1
Hiçbiri	-	-	2	9,5
Toplam	21	100,0	21	100,0

Çizelge 15'de görüldüğü gibi içerik olarak beğenilen programlarla ilgili soruya cevap vermeyenler % 52,4 iken cevap verenlerin oranı toplam % 47,6'dır.

İçerik olarak beğenilmeyen programlara cevap vermeyenler ise % 57,1'dir.Yapılacak olan yorumun çok sağlıklı olmayacağı düşünülmektedir.Ayrıca programlar arasında net bir farklılık gözükmemektedir.

Programların Dinlenme Biçimi

Radio uzaktan öğretimde belirli işlevleri gerçekleştirmek için başvurulan araçtır.bu işlevlerin yerine getirilmesinin önemli ilkelerinden birisi de dinleyicinin bunları bilmesi ve yerine getirmesidir.

EÖP'e katılan öğretmenlerin bu konudaki yeterlilik düzeyini ortaya çıkarmak amacıyla dört soru sorulmuştur.Alınan cevaplar çizelge 16-17-18-19'da verilerek yorumlanmıştır.

ÇİZELGE 16

ÖĞRETMENLERİN RADYO PROGRAMLARINDAN NASIL YARARLANACAKLARINI
BİLİP BİLMEDİKLERİ

	Sayı	%
Evet	12	57,1
Hayır	8	38,1
Cevapsız	1	4,8
Toplam	21	100,0

EÖP radyo programlarından nasıl yararlanacağını bildiğini söyleyen denek sayısı 12(% 57,1)dir.8 denek(% 38,1) ise nasıl yararlanacağını bilmediğini belirtmiştir.

ÇİZELGE 17

ÖĞRETMENLERİN RADYO PROGRAMLARINDAN YARARLANMAYI NEREDEN
ÖĞRENDİKLERİ

	Sayı	%
Her program dizisinin ilkinde		
buna değiniliyor	9	75,1
Tanıtıcı kitapçıktan	1	8,3
Üniversiteden	1	8,3
Kendi deneyimim	1	8,3
Toplam	12	100,0

Çizelge 17'de görüldüğü gibi bu programlardan nasıl yararlanacağını bildiğini söyleyen 12 kişi(% 75,1),her dizinin ilk programında yer alan "bu programdan nasıl yararlanacaksınız?"bölümünden faydalandıklarını belirtmişlerdir.

Bu programları dinleyen ve nasıl yararlanacağını da öğrendiğini belirten öğretmenlerin,bu bilgilerini uygulayıp uygulamadıklarını belirlemek için iki soru yöneltilmiştir. Bu yöneltilen soruların cevaplarıyla ilgili bulgular çizelge 18-19 verilmiştir.

ÇİZELGE 18

PROGRAMI DİNLEMEYEN ÖNCE İLGİLİ ÜNİTEYİ OKUYUP OKUMADIKLARI

	Sayı	%
Her zaman okurum	4	19,0
Durumum uygun olursa okurum	13	61,9
Genellikle okumam	3	14,3
Cevapsız	1	4,8
Toplam	21	100,0

Kadyo programlarından nasıl yararlanacağını bilmediğini söylemelerine karşın anket formunda yer alan 17 ve 18 nolu sorulara cevap verdikleri için değerlendirme, programları dinleyenlerin tamamı üzerinden yapılmıştır.

Buna göre çizelge 18'e bakıldığında "durumum uygun olursa okurum" diyenler % 61,9 yani 13 kişidir. Her zaman okuyanlar ise %19,0 yani 4 kişidir. Genellikle okumam diyenler ise % 14,3'dür. 1 kişi bu soruya cevap vermemiştir.

Çizelge 19'da programları dinledikten sonra ilgili üniteyi okuyup okumadıklarına ilişkin soruya alınan cevaplara yer verilmiştir.

ÇİZELGE 19

PROGRAMLARI DİNLEDİKTEN SONRA İLGİLİ ÜNİTEYİ OKUYUP OKUMADIKLARI

	Sayı	%
Her zaman	3	14,3
Genellikle	2	9,5
Bazen	13	61,9
Hiç	1	4,8
Cevapsız	2	9,5
Toplam	21	100,0

Çizelge 19'da görüldüğü gibi ilgili üniteyi her zaman okuyanlar % 14,3'ü yani 3 kişidir.Çoğunluk(% 61,9)bazen okuduğunu söylemektedir.

Buradan da anlaşılacağı gibi EÖP radyo programlarından amacına uygun olarak yararlanan % 19,0'dur.Programlar dinlense bile,bu dinleme çok işlevsel olmamaktadır.Uzaktan öğretimde eğitim kaynaklarından basılı materyal esas kabul edilirse,radyonun öğretimi destekleme,zenginleştirme,yönlendirme,rehberlik,uyarı,pekiştirme,güdüleme,ilgi uyandırma gibi işlevleri amacına ulaşmamış olmaktadır.Başka bir deyişle amacına ulaşma % 19,0 ile % 14,3 arasında değişmektedir. Buda kabul edileceği gibi oldukça düşük bir orandır.

Programların Öğrenmeye Olan Katkıları

Öğretmenlere,radyo programlarının öğrenmelerine olan katkıları sorulmuş ve bununla ilgili cevaplar çizelge 20'de gösterilmiştir.

ÇİZELGE 20

PROGRAMLARIN ÖĞRENMEYE OLAN KATKILARI

	Sayı	%
Çok katkısı oluyor	4	19,0
Oldukça katkısı oluyor	9	42,8
Çok az katkısı oluyor	6	28,6
Hiç katkısı olmuyor	1	4,8
Cevapsız	1	4,8
Toplam	21	100,0

Öğretmenler bu konuda % 42,8'lik oranla katkısı olduğu noktasında birleşmektedirler.Hiç katkısı olmuyor diyenlerin oranı % 4,8'dir.

Programları dinleyip yararlandıklarını söyleyenler pek küçümsenmeyecek bir orana (% 42,8) sahiptir. Buradan hareketle programları dinlemeyen öğretmenlerin dinlemelerinin gerekliliği konusunda bilinçlendirilmelerinin gerektiği düşünülmektedir.

Programların Anlatım Hızı

Programların yapım aşamasında en az bir sunucu ve bir uzman kullanılmaktadır. Sunucu, radyo eğitim programlarının seslendirilmesi konusunda deneyimli ve eğitim görmüş kişidir. Ve belirli bir yarışma sınavı sonucunda işe başlamıştır. Ancak uzman kişinin alanı farklıdır. Uzaktan öğretimde radyo öğretmenliği konusunda köklü bilgisi yoktur. Ses rengi, konuşma biçimi radyo öğretmenliğine uygun olmamasına rağmen, alanının uzmanı olarak derslere katılmıştır.

BÖP'e katılan öğretmenlerin anlatım hızıyla ilgili görüşleri alınmış ve alınan cevaplar çizelge 21'de gösterilmiştir.

ÇİZELGE 21

PROGRAMLARIN ANLATIM HIZI

	Sayı	%
Çok hızlı	1	4,7
Hızlı	5	23,9
Normal	11	52,4
Yavaş	-	-
Çok yavaş	-	-
Fikrim yok	3	14,3
Cevapsız	1	4,7
Toplam	21	100,0

Çizelge 21'de görüldüğü gibi programların anlatım hızı-

zı % 52,4'lük bir oranla normal bulunmuştur. Hızlı bulup, anlaşılmanın güç olduğunu söyleyenlerin oranı ise % 4,7'dir.

BÖLÜM IV

ÖZET, YARGI VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın kısa bir özeti verildikten sonra, varılan yargılar ve öneriler açıklanmıştır. Bulgulara bakılarak yapılacak öneriler, uzaktan öğretimde radyonun kullanımına ilişkindir.

Özet

Toplumsal, yönetsel ve siyasal gelişmelerin tümünde olduğu gibi ekonomik gelişmişliğin ön koşulu da eğitimidir. Eğitim sürecinin en önemli ögesi de çeşitli çağlarda farklı yapı ve isimler altında da olsa öğretmen olmuştur.

Selçuklular ve Osmanlılar döneminde benimsenen eğitim sistemi dini ihtiyaçları ön plana çıkarır. Bu, bağlı olarak öğretmen eğitimini de belirlemiştir. Yani, öğretmenler aynı zamanda birer din adamıdır. Tanzimatla birlikte eğitimde reform programları gündeme getirilmiştir. Bu dönemde ilk defa açılan darülmuallimin ve darülmuallimatlar bunun güzel birer örneği olmuştur.

Cumhuriyet döneminde kalkınma eğitimine önem verilmiştir. Bu dönemde köy muallim mektepleri ve köy enstitüleri görülür.

1950'li yıllardan sonra benimsenen politikayla dışa

açılmış ve bu da yeni bir eğitim anlayışı getirmiştir. Bu anlayışın, öğretmen eğitimine yansımaları, elit yetiştiren bir eğitim biçiminde olmuştur.

1973 tarihinde kabul edilen Milli Eğitim Temel Kanunu ile "...hangi eğitim kademesinde olursa olsun, öğretmen adaylarının yüksek öğrenim görmelerinin sağlanması" zorunlu kılınmıştır. Bağlı olarak iki yıllık eğitim enstitüleri açılmıştır. Ancak bu okulların açıldığı tarihe kadar mezun olup görevleri başında olan 160 bin ortaöğrenimli ilkokul öğretmeni vardır.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın, Açık Yüksek Öğretim Dairesi ile Türkiye'nin bazı merkezlerindeki 15 Eğitim Enstitüsünü devreye sokarak uygulamaya koyduğu "tamamlama programı projesi" 1978 yılında başladı. Amaç, orta öğrenimli ilkokul öğretmenlerini iki yıllık yüksek öğrenimden geçirmektir. Tamamlama eğitiminde başarılı olan öğretmenler yüksek öğrenim diploması ve onun gerektirdiği özlük haklarına kavuşmuşlardır. Bu ilk uygulamadan sonra program yürürlükten kaldırılmıştır.

1986 yılının Ocak ayında Anadolu Üniversitesi Açık-öğretim Fakültesince Eğitim Önlisans Programı adı altında, ortaöğrenimli ilkokul öğretmenlerini yükseköğrenime kavuşturma programı başlatıldı.

Eğitim Önlisans programında uzaktan öğretim teknolojilerinden yararlanılmıştır. Uygulama da basılı malzeme, yayın ve danışmanlıktır.

Bu program çerçevesinde 144 radyo eğitim programı hazırlanmış ve 1986,1987,1988 öğretim dönemleri içerisinde Radyo-2'den 21.45'te haftanın belirli günlerinde yayınlanmıştır.

Bu araştırmanın amacı, BÖP için hazırlanan radyo programlarını öğretmenlerin görüşleri açısından değerlendirmektir. Değerlendirme, programın izlenip izlenmediği, içerikleri ve değişik açılardan beğenilen ve beğenilmeyen yapımlar çerçevesinde olmuştur. Bu amaçla bir anket geliştirilmiştir.

Araştırmanın evreni; Eskişehir il merkezinde bulunan toplam 70 ilkokulda öğretmenlik yapan ve BÖP'e kayıtlı olup 1988 öğretim yılında öğrenci olan öğretmenlerdir.

Örnekleme girecek ilkokulların belirlenmesinde "raslantısal eşit aralıklı" örnekleme tekniğinden yararlanılmıştır. Evrenden alınacak % 20'lik oranın evreni temsil edeceği kabul edilmiştir. 14 ilkokulda alan araştırması yapılması planlanmış ve bu okulların belirlenmesinde evren büyüklüğünün alınacak örnekleme bölünmesiyle 5 aralık adımı bulunmuştur. 5'e kadar olan sayılar arasında çekilen kurada 2 sayısı bulunmuştur. Alfabetik sıraya göre sıralanan ilkokulların ikincisinden başlanarak 5 aralık adımına göre 14 ilkokul belirlenmiştir. .

Anket formlarının dağıtılmasına 3 Haziran 1988 tarihinde başlanmıştır. Anketlerin geri toplanması ise 8 Haziran 1988 tarihinde tamamlanmıştır.

Geriye 134 anket alınmış ve bu anketlerin 7 tanesi

cevaplanmamış, boş bırakılmıştır. Bunun için değerlendirmeye alınan anket sayısı 127'dir.

Anketlerin dökümü elle yapılmıştır. Araştırmanın amaçları açısından bulguların sayı ve yüzde olarak ifade edilmeleri yeterli görülmüştür. Gerekli yerlerde farklı değişkenler arasında ilişkiler kurulmuştur.

Örnekleme giren okullarda ankete katılan öğretmenlerin % 65'i kadın, % 35'i erkektir. Ankete katılan 127 öğretmeninden % 39,4'ü 6 yıllık öğretmen okulu, % 34,7'si 3 yıllık öğretmen okulu, % 11'i 4 yıllık öğretmen okulu, % 7'yi lise, % 2,3'ü 7 yıllık öğretmen okulu, % 1,6'sı pedagoji öğretmen okulu mezunudur. Öğretmenlerin % 63,8'i meslekte 16-20 yıl hizmet vermiş öğretmenlerdir. Ankete katılan öğretmenlerin % 96'sı radyo alıcısına sahiptir.

Programları dinleyenlerin sayısı 21 (% 16,5)dir. % 83,5'lik bir oranla programlar dinlenmemiştir. Programları dinlediklerini söyleyen 21 kişinin % 52,4'ünün dinlediği program sayısı ise 10'dan azdır. Anket uygulanan 127 kişiden % 96,7'lik bir kesimi yayının varlığından haberdardır. Radyoda yapılacak yayınlardan haberdar olanların % 65'i bunu televizyondan öğrenmişlerdir. Programları dinleyenlerin cinsiyete göre dağılımında kadınlar % 71,4, erkekler % 28,6'dır.

Radyo programlarını dinlemeyenler, yayın saatlerinin uygun olmaması (% 35,8) ve aynı şeylerin kitaplarda da olmasını gerekçe olarak (% 35,8) ilk sırada göstermişlerdir. Ankete katılanların % 14,5'i zamanının olmadığını söylemiştir. Ankete katılan 127 kişiden % 3,9'u böyle bir yayından haber-

dar olmadıkları söylemişlerdir.Yayın yapılması istenen saatlerle ilgili soruya cevap verme oranı % 18,9'dur.Ancak cevap verenlerin tümü yayınların gündüz yapılmasını istemektedirler.

En beğenilen program Özel Öğretim Yöntemleri(% 25,8) olurken,hiç beğenilmeyen program İngilizcedir(% 19).Beğenilen programlar içinde ikinci sırada Çağımız ve Teknoloji yer almaktadır(% 19,4).Programların beğenilme nedeni,dinleyicinin özgeçmişine bağlı olarak belirlenmiştir.beğenilmeme nedeni de "dersi sevmiyorum" ve "anlatımı çok kötü" şeklinde belirtilmiştir.

Anlatım dili,tekniki ve içeriği bakımından elde edilen bulgulara bakıldığında,anlatım dili en beğenilen program % 33,4'le Türk Dili'dir.Beğenilmeyen program ise Düşünce ve Uygarlık Tarihi'dir(% 23,8).Tekniği en beğenilen program Çağımız ve Teknolojidir(% 23,8).Teknik olarak beğenilmeyen programla ilgili soruya verilen cevaplar içinde,cevapsız % 61,9'dur.

Programların nasıl dinlendiğiyle ilgili sorular uzaktan öğretimde kullanılan radyonun belirli işlevlerini yerine getirebilmesi için yapılması gerekenlere yöneliktir.Çeşitli kanallarla yapılan önerilerin uygulanıp uygulanmadığı öğrenilmek istenmiştir.Elde edilen bulgulara göre,öğretmenlerin % 57,1'i uzaktan öğretimde kullanılan radyo eğitim programlarından yararlanmayı bildiklerini söylemişlerdir.kadyo programlarından yararlanmayı nereden öğrendikle-

riyle ilgili sorudan "her program dizisinin ilkinde buna değiniliyor" diyenler % 75,1'dir. Programı dinlemeden önce ilgili üniteyi "durumum uygun olursa okurum" diyenler % 61,9'dur. "Her zaman okurum" diyenler ise % 19'dur. Programları dinledikten sonra ilgili üniteyi "bazen okuyanlar" % 61,9, "her zaman" diyenler % 14,3'tür. Buradan da anlaşılacağı gibi EÖP radyo programlarını öğrenmek amacıyla dinleyip, öğrenmenin önkoşullarını da yerine getirenler % 19 ile % 14,3 arasında değişmektedir. Programların öğrenmeye olan katkılarının öğretmenlerce değerlendirilmesi sonunda "oldukça katkısı oluyor" diyenler % 42,8'dir. Programların anlatım hızı normal bulunmuştur (% 52,4).

Yargı

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi radyo ve Televizyon Prodüksiyon Merkezi radyo bölümü tarafından EÖP için hazırlanıp yayınlanan eğitim programları öğretmenlerin çoğu tarafından dinlenmemiştir. Başka bir deyişle programların dinlenme oranı çok düşüktür. Öte yandan dinledikleri program sayısının 10'u geçmemesi, kimi sorulara yanıt verenlerin oran olarak düşüklüğü ve yine verilen yanıtların yüzde olarak birbirine yakınlığı yorum yapmayı güçleştirmiştir. Bu gerçek bir yana, EÖP radyo programlarıyla ilgili şunlar söylenebilir;

Yayın saatlerinin uygun olmaması ve program içeriklerinin kitapların aynısı olması bunda önemli bir etkidir. Ayrıca uzaktan öğretimde radyodan nasıl yararlanacağını bili-

yorum diyenlerin oran olarak yüksek olmasına karşın gerçekte bunu bilmedikleri ortaya çıkmıştır.

Öneriler

Radyo eğitim programlarından üst düzeyde yararlanabilmek için aşağıdaki önerilerin dikkate alınması gerekir.

- 1- Eğitim programlarının yayın zamanları belirlenirken hedef kitlenin izleme olanaklarının en yüksek olduğu saatleri seçilmeli, iki kuşak halinde yayınlanmalıdır.
- 2- Uzaktan öğretimde radyodan nasıl yararlanılması gerektiği konusunda hedef kitle aydınlatılmalıdır.
- 3- Basılı materyallerle, radyo yayınları birbirinin aynı olmamalı ve radyonun üstünlüklerinden yararlanılmalıdır.

EKLER

<u>EK</u>	<u>Sayfa</u>
1- EĞİTİM ÖNLİSANS PROGRAMI RADYO PROGRAMLARINI DEĞERLENDİRME ANKETİ	56
2- EK ÇİZELGELEK	65
1- YAYIN ZAMANINA İLİŞKİN BİLGİNİN NEREDEN ALINDIĞI	65
2- YAYIN YAPILMASI İSTENEN SAATLER	66
3- KAYNAKÇA	67

EK 1

EĞİTİM ÖNLİSANS PROJESİ RADYO PROGRAMLARINI
DEĞERLENDİRME ANKETİ

Değerli öğretmenimiz:

Eğitim Önlisans Projesi kapsamında sizler için hazırlanan radyo programlarına ilişkin görüş ve değerlendirmelerinizi almak, sizden gelecek önerileri belirlemek amacıyla bir araştırma yapılmaktadır.

Bu araştırma bundan böyle Açıköğretim Fakültesi bünyesinde yer alacak projelerin hazırlanmasına ışık tutacaktır.

Anketin doldurulmasına gösterdiğiniz ilgi ve katkılarınız için teşekkür ediyorum.

Saygılarımla
COŞGÜL YÜKSEL

EK 1-devam

1- Cinsiyetiniz?

( ) a- Erkek

( ) b- Kadın

2- Kaç yıllık öğretmensiniz?

( ) a- 10 yıldan az

( ) b- 10-15

( ) c- 16-20

( ) e- 26 ve daha çok

3- En son bitirdiğiniz okul hangisidir?

( ) a- Lise

( ) b- Endüstri meslek lisesi

( ) c- 6 yıllık öğretmen okulu

( ) d- Başka (Belirtiniz:.....)

4- Radyo alıcınız var mı?

( ) a- Evet

( ) b- Hayır

5- Eğitim Önlisans radyo programlarını dinliyormusunuz?

( ) a- Evet

( ) b- Hayır

(Cevabınız "HAYIR" ise 21.soruya geçiniz)

6- Programların bu yıl yayına girişinden nasıl haberiniz oldu?

( ) a- Televizyondan duydum

( ) b- Kitaplarımızla birlikte bize ulaştırıldı

EK 1-devam

- ( ) c- Gazeteden okudum
( ) d- Arkadaşlardan duydum
( ) e- Başka (Belirtiniz:.....)

7- Programları hangi sıklıkla dinliyorsunuz?

- ( ) a- Hergün
( ) b- Belli gündekilerini
( ) c- Bazı programları sürekli
( ) d- Hastgele
( ) e- Başka (belirtiniz:.....)

8- Hangi gün yayınlanan programları daha çok dinliyorsunuz?

- ( ) a- Salı
( ) b- Perşembe

9- Ders programlarını dinlemek amacıyla radyoyu açtığınızda o gün hangi programların yayınlanacağını biliyor musunuz?

- ( ) a- Evet hepsini biliyorum
( ) b- Sadece dinleyeceğim programın o gün yayınlanacağını biliyorum
( ) c- Hayır bilmiyorum

10- Bu güne kadar tahminen kaç program dinlediniz?

- ( ) a- 10'dan az
( ) b- 11-15
( ) c- 16-20
( ) d- 21-25
( ) e- 26-30

EK 1-devam

- ( ) f- 31-35
 ( ) g- 36-40
 ( ) h- 41'den fazla

11- Programları dinlerken aralarında bir seçim yapıyor musunuz?

- ( ) a- Evet
 ( ) b- Hayır

12- İmkanınız olsaydı hangi programları sürekli dinlerdiniz?

- ( ) a- Sosyal Bilgiler
 ( ) b- Türk Dili 1-2
 ( ) c- Davranış Bilimleri
 ( ) d- Özel Öğretim Yöntemleri
 ( ) e- Eğitim Bilimleri
 ( ) f- Düşünce ve Uygarlık Tarihi
 ( ) g- Çağımız ve Teknoloji

13- En çok beğendiğiniz program hangisidir?

Belirtiniz:.....

14- Bu programı neden beğeniyorsunuz?

- ( ) a- Dersi seviyorum
 ( ) b- Teknik olarak hazırlanışı güzel
 ( ) c- Anlatımı iyi
 ( ) d- Ele alınan konular ilginç
 ( ) e- Başka (Belirtiniz:.....)

EK 1-devam

15- Bir radyo ders programını nasıl dinlemeniz gerektiğini biliyor musunuz?

( ) a- Evet

( ) b- Hayır

16- Yukarıdaki soruya yanıtınız "EVET" ise bunu nereden öğrendiniz?

( ) a- Radyo programlarının ilkinde bu konuya değiniliyor

( ) b- Başka (Belirtiniz:.....)

17- Programı dinlemeden önce kitabınızdan ilgili konuyu okuyor musunuz?

( ) a- Her zaman okurum

( ) b- Durumum uygun olursa okurum

( ) c- Genellikle okumadan programı dinliyorum

( ) d- Başka (Belirtiniz:.....)

18- Programı dinledikten hemen sonra kitaptan o konuyu okuyor musunuz?

( ) a- Her zaman

( ) b- Genellikle

( ) c- Bazen

( ) d- Hiç

19- Hiç beğenmediğiniz program hangisidir?

Belirtiniz:.....

20- Bu programı neden beğenmiyorsunuz?

( ) a- Dersi sevmiyorum

EK 1-devam

- ( ) b- Teknik olarak hazırlanışı kötü
 ( ) c- Anlatımı çok kötü
 ( ) d- Konuları sıkıcı

21- Eğitim Önlisans Projesi radyo programlarını dinlememe nedeniniz nedir?

- ( ) a- Yayın saati uygun değil
 ( ) b- Dili çok bilimsel
 ( ) c- Teknik yapımı çok kötü
 ( ) d- Böyle bir yayından haberim olmadı
 ( ) e- Aynı şeyler kitabımda var
 ( ) f- Başka (Belirtiniz:.....)

22- Programların yayın saati sizce uygun mu?

- ( ) a- Evet
 ( ) b- Hayır

23- (YUKARIDAKİ SORUYA CEVABINIZ "HAYIR", İSE)

Sizce yayın için en uygun saat hangisidir?

- ( ) a- 10.00
 ( ) b- 14.00
 ( ) c- 16.00
 ( ) d- 18.30
 ( ) e- Başka (Belirtiniz:.....)

24- Programların yayın günü sizce uygun mu?

- ( ) a- Evet
 ( ) b- Hayır

EK 1-devam

25- (YUKARIDAKI SORUYA CEVABINIZ "HAYIR" ISE)

Sizce en uygun yayın günü hangisidir?

- a- Pazartesi
- b- Salı
- c- Çarşamba
- d- Perşembe
- e- Cuma
- f- Cumartesi
- g- Pazar

26- Programları parazit olmadan dinleyebiliyormusunuz?

- a- Evet
- b- Hayır
- c- Bazen

27- Programlara katılan uzman kişi ya da sunucuların programlara olan katkılarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

- a- Çok katkıları oluyor
- b- Oldukça katkıları oluyor
- c- Çok az katkıları oluyor
- d- Hiçbir katkısı olmuyor
- e- Katkı değil zararları oluyor

28- Anlatım dilini en çok beğendiğiniz program hangisidir?

- a- Davranış Bilimleri
- b- Türk Dili 1-2
- c- Özel Öğretim Yöntemleri

EK-1-devam

- ( ) d- Eğitim Bilimleri
 ( ) e- Düşünce ve Uygarlık Tarihi
 ( ) f- Çağımız ve Teknoloji

29- Anlatım dilini hiç beğenmediğiniz program hangisidir?

Belirtiniz:.....

30- Tekniğini en çok beğendiğiniz program hangisidir?

Belirtiniz:.....

31- Tekniğini hiç beğenmediğiniz program hangisidir?

Belirtiniz:.....

32- İçeriğini en çok beğendiğiniz program hangisidir?

Belirtiniz:.....

33- İçeriğini hiç beğenmediğiniz program hangisidir?

Belirtiniz:.....

34- Dinlediğiniz radyo programlarının öğrenmenize olan katkılarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

- ( ) a- Çok katkısı oluyor
 ( ) b- Oldukça katkısı oluyor
 ( ) c- Çok az katkısı oluyor
 ( ) d- Hiç katkısı olmuyor

35- Programların anlatma hızını "SÖYLENENLERİN ANLAŞILMASI" bakımından nasıl buluyorsunuz?

- ( ) a- Çok hızlı
 ( ) b- Hızlı

EK 1-devam

- ( ) c- Normal
( ) d- Yavaş
( ) e- Çok yavaş
( ) f- Fikrim yok

36- Eğitim Önlisans Projesi radyo programları ile ilgili başka değinmek istediğiniz husus var mı?

Yazınız:.....
.....
.....
.....
.....
.....

EK 2

EK ÇİZELGE 1

YAYIN ZAMANINA İLİŞKİN BİLGİNİN NEREDEN ALINDIĞI

	Sayı	%
Televizyondan duydum	13	65,0
Kitaplarımızla bize ulaştırıldı	4	20,0
Gazeteden okudum	-	-
Arkadaşlardan duydum	1	5,0
Tesadüfen radyodan dinledim	1	5,0
Anadolu Ün.AÖF'den öğrendim	1	5,0
Toplam	20	100,0

EK ÇİZELGE 2

YAYIN YAPILMASI İSTENEN SAATLER

	Sayı	%
10.00	8	6,3
14.00	2	1,6
16.00	11	8,6
18.30	24	18,9
20'den sonra	1	0,8
Sabah ve öğleden sonra iki kez	2	1,6
Cevapsız	79	62,2
Toplam	127	100,0

KAYNAKÇA

ALKAN, Cevat. Açık Üniversite Uzaktan Eğitim Sistemlerinin Karşılıklı Olarak İncelenmesi. Ankara: 1981

_____ Eğitim Ortamları. Ankara: A.Ü. Yay. No: 85, 1979

AKMAN, Hürrem. "Köy Enstitüleri ve Getirdikleri". Yeni Toplum Kuruluşunun 36.Yılında Köy Enstitüleri Özel Sayısı. Nisan 1976, Sayı: 5

AKYÜZ, Yahya. Öğretmenlerin Toplumsal Değişmedeki Etkileri 1848-1940. Ankara: 1978

AZİZ, Aysel. Radyo ve Televizyona Giriş. Ankara: A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yay. No: 4, 1976

_____ Radyoda Program Yapımı. Ankara: A.Ü. BİYO Yay. No: 6, 1985

_____ "Yetişkin Eğitimi ve Okuma Yazma Seferberliği" Eğitim ve Bilim. Sayı 31, Mayıs 1981

BAŞARAN, İbrahim Ethem. Eğitime Giriş. 3. baskı Ankara: 1978

BİLİM, Cahit Yalçın. Tanzimat Devri'nde Türk Eğitiminde Çağdaşlaşma (1839-1876). Eskişehir: An.Ü. Yay. no: 69, 1984

BİNBAŞIOĞLU, Cavit. Eğitim Düşüncesi Tarihi. Ankara: 1982

ÇİLENTİ, Kâmuran. Eğitim Teknolojisi. Ankara: 1979

FORSYTHE, Richard, O. "Instructional Radio". To Improve Learning An Evaluation of Instructional Technology.

Volume I. Newyork: 1970

GERAY, Cevat. Halk Eğitimi. Ankara: A.Ü. Eğ.Fak. Yay. no: 73, 1978

GÖKDAĞ, Dursun. Uzaktan Öğretimde Basılı Materyaller (AÖF Örneği). Eskişehir: An.Ü. AÖF Yay., 1986

HIZAL, Alişan. Uzaktan Öğretim Süreçleri ve Yazılı Gereçler, Eğitim Teknolojisi Açısından Yaklaşım. Ankara: A.Ü. Eğ. Fak. Yay., 1983

KAKAŞAR, Niyazi. Bilimsel Araştırma Yöntemi, Kavramlar, İlkeler, Teknikler. Ankara: Bahçelievler PK 33. 1982

_____ Araştırmalarda Rapor Hazırlama Yöntemi, Kavramlar, İlkeler, Teknikler. 3. baskı Ankara: Bahçelievler PK 33. 1981

KAYA, Yahya Kemal. İnsan Yetiştirme Düzenimiz, Politika, Eğitim, Kalkınma. 2. baskı Ankara: 1977

_____ İnsan Yetiştirme Düzenimiz, Politika, Eğitim, Kalkınma. Genişletilmiş üçüncü baskı Ankara: 1981

KOCABAŞOĞLU, Uygur. Şirket Telsizinden Devlet Radyosuna (TMT Öncesi Dönemde Radyonun Tarihsel Gelişimi ve Türk Siyasal Hayatı İçindeki Yeri). Ankara: A.Ü. S.B.F. Yay., 1980

KOÇER, Hasan Ali. Eğitim Tarihi (İlk Çağ). Ankara: A.Ü. Eğ.
Fak. Yay. No: 89,1980

Türkiye'de Modern Eğitimin Doğuşu. İstanbul: Talim
ve Terbiye Yay. No: 12,1970

M.E.B. İlköğretim ve Temel Eğitim Kanunları. Ankara: Keh-
ber Yayınevi,1974

Öğretmen Yetiştirme Komitesi Raporu ve On Yıllık
Plan. İstanbul: M.E. Yay., 1961

M.E.B. Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü. Yüksek Öğrenimli
Olmayan Öğretmenler İçin Uygulanacak Tamamlama Programı
Projesi-Kılavuz-. Ankara: M.E.B. Yaykur Açık Yüksekög-
retim Dairesi Başkanlığı Mesleki ve Teknik Açıköğretim
Okulu Matbası.

OSKAY, Ünsal. Toplumsal Gelişmede Radyo ve Televizyon Geri
Kalmışlık Açısından Olanaklar ve Sınırlar. Ankara: A.Ü.
S.B.F. Yay., 1978

ÖZDİL, İlhan. Uzaktan Öğretimin Evrensel Çerçevesi ve Türk
Eğitim Sisteminde Uzaktan Öğretimin Yeri. Eskişehir:
An.Ü. AÖF Yay., 1986

ÖZER, Bekir. Uzaktan Eğitim Yaklaşımıyla Uygulanan Eğitim
Önlisans Programının Öğretmenlik Meslek Bilgisini Ka-
zandırma Yönünden Etkililiği. Basılmamış Doktora Tezi,
Eskişehir: 1989

ÖZGEN, Mesut. Kırsal Kalkınmada Radyodan Yararlanma (Çorum-Çankırı Örneği). Eskişehir: An.Ü. Yay. No: 169, 1986

ÖZGÜ, Tahir, Ayhan Hakan ve Aytaç Açıkalin. Ortaöğrenimli İlkokul Öğretmenlerine Uzaktan Öğretim Yoluyla Önlisans Öğretimi Sağlama Projesi Ön Raporu. Eskişehir: Şubat 1985

PERKATON, Hilary. "Uzaktan Öğretim Üzerine bir Kuram Denemesi". Çev: Lütfi Özbilgin. Eğitim ve Bilim. Eylül 1983, Sayı: 45

SAGLIK, Mediha. Anadolu Üniversitesi Uzaktan Öğretim Çalışmaları ve Radyonun Kullanımına İlişkin bir Model Geliştirimi. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: 1985

TRT. Türkiye Radyo Televizyon Programları Kamuoyu Araştırması. Ankara: 1985

TONGUÇ, Engin. Devrim Açısından Köy Enstitüleri ve Tonguç. İstanbul: Ant Yayınları, 1969

TOKGÖZ, Oya. Türkiye ve Ortadoğu Ülkelerinde radyo ve Televizyon Sistemleri (Mukayeseli Bir Araştırma). Ankara: A.Ü. S.B.F. Yay. No: 343, 1972

SUMMARY

In this study, the radio programs produced for Education Prelicence program which is applicated by Anadolu University, Open Education Faculty between the years 1986-1988 .

The study has four section.

In the first section, firstly, from which sources, the teacher needs have been supplied, in Turkey, has been summarised. Going on, the problem occupied with the law which ref, number 222, concerning the teachers who graduated high school, and solution of the problem has been given. After the expression of the program which developed and applicated by Anadolu University, function and importance of radio have been told. This section finished giving the aim, importance, asseption and limitations.

The second section is the section, the methodology of the research explained. Universe of research is the teachers who are working as a teacher at 70 primary schools in centre of Eskişehir and registered to Education Prelicence program as students in 1988 Educational year. In 14 primary school totaly 155 teachers have been taken as example and a specific developed questionnaire applicated.

In the third section, inventions according to the results of the questionnaire have been explained and made comment in the direction of inventions. In respect of the result the ratio of the lislerners who listened to the radio program produced for Educational Prelicence Program is 16,5 %. In 83,5 % ratio, the radio programs haven't been listened to. The number of the radio programs listend by 52,4 % of listeners, indicated they listened

to the radio programs is less than 10. If it is thought totally 144 radio programs produced for Educational Prelicence program, many of the programs have not been listened. In students' opinion who didn't listen to the radio programs, the broadcast time is not appropriate time in their daily life and the radio programs contain the same subjects which are the contents of the books given them before.

The fourth section is the section a general summary of the research has been made and new suggestions developed considering the decision.

ÖZET

Bu çalışmada Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesince 1986-1988 yılları arasında uygulanan, Eğitim Önlisans radyo programları, hedef kitlenin görüşleri açısından değerlendirilmiştir.

Çalışma 4 bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde, önce Türklerde öğretmen ihtiyacının hangi kaynaklardan karşılandığı özetlenmiştir. Devamla 222 sayılı yasayla ortaya çıkan ortaöğrenimli öğretmenler sorununu çözmeye yönelik çalışmalar verilmiştir. AÖF'ün geliştirip uyguladığı program açıklandıktan sonra, radyonun eğitsel işlevleri ve önemine değinilmiştir. Bu bölüm araştırmanın amacı, önemi, sayıtlı ve sınırlılıklarıyla bitirilmiştir.

İkinci bölümde araştırmanın yöntemi konusuna değinilmiştir. Araştırmanın evreni; Eskişehir il merkezinde bulunan toplam 70 ilkokulda öğretmenlik yapan ve EÖP'e kayıtlı olup 1988 öğretim yılında öğrenci olan öğretmenlerdir. Örneklem 14 ilkokul girmiş, toplam 155 öğretmene özel olarak geliştirilen bir anket uygulanmıştır.

Üçüncü bölümde, yapılan anket sonucu, elde edilen bulgular açıklanmış ve bulgular doğrultusunda yorum yapılmıştır. Buna göre; EÖP için hazırlanan radyo programlarını dinleyenlerin oranı % 16,1 dir. % 83,5'lik bir oranla programlar dinlenmemiştir. Programları dinlediğini belirtenlerin % 52,4'ünün dinlediği program sayısı 10'dan azdır. EÖP için toplam 144 radyo programı hazırlandığı düşünülürse programların pek çoğu dinlenmemiştir.

Radyo programlarını dinlemeyenler, yayın saatlerinin uygun olmaması ve aynı şeylerin kitaplarda da olmasını dinlememe nede-

ni olarak göstermişlerdir.

Dördüncü bölüm,araştırmanın genel bir özetinin yapıldığı, yargılar gözönünde bulundurularak yeni önerilerin geliştirildiği bölüm olmuştur.

ÖZGEÇMİŞ

1955 yılında Ankara'da doğdum. İlk ve orta öğrenimimi Edremit'te tamamladım. 1980 yılında Ege Üniversitesi Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksek Okulunun Radyo-Televizyon bölümünden mezun oldum. Eskişehir'de İstikbal ve Hürriyet gazetelerinde muhabir olarak görev yaptım. Halen Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Televizyon Yapım Merkezi Radyo bölümünde program yapımcısı olarak görev yapmaktayım.